

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 80 Din, za
inozemstvo 100 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravljalna št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po Din 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrtica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Himalaja laži.

Zagledal je luč sveta volivni proglas samostojne demokratske stranke na jugoslovenski narod, »ki je« — kakor pravi proglas — »zložil za svojo svobodo celo Himalajo kosti.« Kakor je to nepobitna resnica, je istotako res, da proglas SDS predstavlja celo Himalajo samih najnesramnejših laži. Ni je politične stranke na celim svetu, ki bi si upala stopiti pred svet s proglasom, kakršnega je objavila SDS, v katerem je vsaka beseda zlagana. Toliko je v tem proglasu najprezrednejših laži, da bi proglas sam pred seboj moral zardeti, ako bi papir imel dušo.

Samostojna demokratska stranka se proglasa uvodoma za »nositeljico modernih idej in zaščitnico malega človeka.« Tako mali človek kakor moderne ideje odločno odklanjajo vsako skupnost s samostojno demokratsko stranko. Saj se Svetozar Pribičević, ki je imel pogum ta proglas podpisati, v isti sapi baha, da je SDS »storila vse, kar je v človeški moči«, da je zatirala »protidržavne elemente«, to je, da je uvedla teror, sistirala zakon in z bajoneti ter pendrekom strahovala ter preganjala v prvi vrsti male ljudi, kmeta, državnega uslužbenca, inteligenta. Ako je moderen fašizem, ako komu imponira Mussolini, ako smatra kdo za moderno nasilje nad demokracijo, ustavnimi svobodami, potem je Svetozar Pribičević najmodernejši človek na tem svetu, njegova stranka pa najbolj moderna, kar jih je v Evropi.

Vsakemu se je treba nekaj zlagati, to je načelo takih modernih strank, kakor je SDS. Zato se v svojem proglasu predstavlja v prvi vrsti za prvoborniteljico »kmetijskega dela našega naroda« in zavzema za agrarno reformo v taki obliki, kakor se je izvedla pri Thurn-Taxisovih gozdovih. Tudi delavca spominja proglas SDS, da bi brez nje v naši državi ne bilo niti sledu socialne zakonodaje, katero je pisala na hrbe slovenskih rudarjev Orjuna. Razume se samo po sebi, da proglas SDS ne pozablja tudi na uradništvo in njegovo gmetno ter moralno stanje, kajti SDS je edina stranka v naši državi, ki »se je iskreno borila, da se ves upravni aparat v državi depolitizira.« V to svrhu je SDS odstavljala, predstavljala in preganjala uradništvo, česar pa v proglasu ne omenja, ker ni treba, ko to itak ve vsak otrok v Jugoslaviji.

Najstrašnejše pa je za SDS volivno nasilje. Teža SDS ne more prenesti, ker je, kakor pravi proglas, »njen ideal zapadna prosvetljena demokracija, v kateri se spoštuje volja naroda in se tej volji nudi možnost, da se svobodno izjavi in izrazi.« Zato so bile volitve, ki jih je vodil notranji minister Pribičević, najbolj svobodne izmed vseh, kar jih je v naši državi bilo, se krogljice niso presipavale, se volivni shodi niso razganjali in se opozicijsko časopisje ni plenilo. Kajti SDS je bila vedno za »režim, dostojen svobodnega človeka«. Ta režim je bil PPZ in kdor tega ni razumel, tega so poučile batine orjunašev. Ta režim je tudi spoštoval demokracijo avtonomijo občin, kajti SDS — tako pravi proglas — »zahteva enakost in ravnopravnost vseh delov in krajev države«.

Proti čemur pa SDS najbolj vstaja, to je korupcija, »nasilna, podkupljiva, nepravilna in razpisna državna uprava«, »korupcija političnih strank in poslancev, ki nimajo zaslonbe v svobodni volji naroda«. In če je SDS bila ves čas v prisrčni zvezi z znanimi korupcionisti ter z njihovo pomočjo vihtela bič nad malim človekom, je to delala samo zato, da prežene korupcijo. In vse korupcijske, bankarske in nacionalizacijske afeze, s katerimi je nerazdružljivo v zgodovini naše države sploh in Slovenije posebej zvezano ime SDS, so se zgodile samo zato, da se izvede »edinstvo naroda, svoboda človečnosti in vlada demokracije«, kakor zatrjuje proglas te slavne in najmoderneje stranke malega človeka.

Njena največja zasluga pa je vsekakor, da je dala naši državi novo ustavo, kakor se upravičeno trka v svojem proglasu na prsa. Če je v svoji slabosti, čeprav je najbolj moderna stranka, storila morebiti tudi kakšne napake, vse ji je odpuščeno, ker je izglasovala slovečo vidovdanskim ustavo, ki je umotvor vseh jugoslovenskih ustavov. »Ni njena krivda,« kakor pravi sama v svojem proglasu, »če ni mogla izvršiti še večja dela«, dasi je bila od ustave sem skoraj ves čas na vladi. Kajti kaj večjega kot je vidovdanska ustava sploh ni mogoče narediti; kvečjemu je

še večje in čudovitejše delo — pričujoči proglas SDS, ki je vsekakor umotvor laži, katerega ni v stanu nihče prekositi.

In tako ni ničesar v tem proglasu, nad čemer bi se ne bilo vredno diviti, kajti je vprav mojstrsko delo potvarjanja resnice in dejstev, če začnemo z zatrditvijo, da se je SDS borila vedno za poštenost in nepristranost v upravi in nehamo z zagotovilo, da bo stavila na dnevni red slejkoprej napredne

reformne na področju ekonomskega, finančnega in socialnega življenja v duhu moderne demokracije. Človek strmi nad to drznostjo in ne more drugače, kakor da vzklikne s proglasom SDS:

Naj živi narod, naj živi demokracija! — Naj živi Orjuna! Naj živi Slavenska banka! Naj živi gospod Svetozar Pribičević in njegova stranka malega človeka! Živio, trikrat živio!

Fantazije g. Stjepana Radića.

r Belgrad, 1. sept. (Izv.) Senzacija dneva je bil današnji prihod Stj. Radića v Belgrad. Ob 11. je v klubu redigiral proglas na Belgrajčane, katerega so danes priobčile »Novosti«. Radić je popoldne ob 4 sprejel v parlamentu častnike in jim dal daljši interwiew. Cilj njegovega prihoda, je dejal, je, da se informira, kake šanse ima HSS v Belgradu. Rek je, da je njegovega mnenja tudi dr. Joca Jovanović. Najboljši del srbske inteligence, ki je stal dosedaj ob strani, simpatizira sedaj s seljaškim pokretom. Nato je obširno govoril brez vsake zveze o seljaškem tipu države, o pasivnosti našega ljudstva, o ruski vlogi, o diktaturi, katero da želijo samo klerikaleci in popovi, o blejskem sporazumu, ki da je »blôd«, da on ni za diktaturo, ker ima večino.

Mandate je delil tako-le: Na Hrvatskem bo dobil 55—57 od 68 poslancev, v Bosni 12 do 14, v Dalmaciji 12—13, v Vojvodini 5—10—15, v Sloveniji, pa je dejal, da mu bodo najbrž ostali 4 mandati. Dr. Korošec bi brez blejskega pakta ne dobil niti 10 mandatov. Na Stajerskem bo sploh vse zgubil. Korošec in Vukičević ne bosta na vladi.

Nato je obširno govoril o Vukičeviću in mu dajal nauke. Hvalil se je, da obiskuje njegovo zborovanje od 15.000 ljudi in da kmet zelo dobro poučen. Maksimović bo propadel. O Vukičeviću pa je dejal, da bo sploh brez mandata, oziroma da bo skupno s Korošcem dobil 130 mandatov.

Demokrati bodo šli po volitvah z njim (Radićem) v vlado. To je gotova stvar. Hvalil je Pašića, da je bil zelo pameten, ko ga je dal zapreti, da pa je bilo zanj (Pašića) napadno, da je razbijal stranke, svoje bivše zaveznike. HSS in demokrati bodo tako močni, da za razbijanje sploh ne bo mesta. V Liki bo (Radić) dobil 8 mandate in bo imel v skupščini preko 100 mandatov. V bodoči vladi bosta samo dve skupini, ena za parlamentarizem, druga proti parlamentarizmu. Stranki narodnega sporazuma bosta demokrati in on, in

bosta sestavili vlado ter nasprotnike parlamentarizma vrgli ven. Zagovarjal je samoupravo, hrvatsko inteligenco, ki je v ogromni večini v njegovem sporazumu.

O blejskem sporazumu je dejal, da je v bistvu za konkordat, kakor ga hoče škof Jeglič; najpotrebnejši je konkordat papežu, Rusi niso shizmatiki, kakor tudi ne Srbi, papežove suverenilete pa sploh ni. Kar se tiče konkordata, se je Uzunović, predno je storil kak korak, posvetoval z Radićem. Nato je napadal pape, Jegliča, Korošce in denunciral, da hoče blejski pakt v bistvu suverenilete papeža za jugoslovansko državo. Sem in tja je metal fraze o naši zunanji politiki, Italiji, italijanskem poslaniku Bodreru in napovedal svoje shode v Ptuju in Ljutomeru.

Radićev proglas za Belgrad.

r Belgrad, 1. sept. (Izv.) Današnje »Novosti« prinašajo proglas Stj. Radića, ki je prišel sedaj s to taktiko, da za posamezne kraje in mesta izdaja posebne proglase. V proglasu za Belgrad pravi, da hoče HSS preko vseh plemenskih in narodnih razlik, da se mora Belgrad dvigniti v obrambo narodne časti. Proglas končuje: Pavle Radić, Jokić, Masić in Slovenec dr. Marušić Vas pozivajo, da glasujete za HSS in dokažete, da je Belgrad za edinstvo SHS.

Radićev shod v Belgradu razbit.

r Belgrad, 1. sept. (Izv.) Danes ob pol 8. je Stj. Radić napovedal v hotelu »Jadran« prvi shod svoje stranke. Namen je bil očitven. Dasi je Radić vnaprej vedel, da mu bo shod onemogočen, je vendar hotel s tem dobiti šlager za volivno propagando na Hrvatskem. Ob pol 8. uri se je zbralo okrog 3 tisoč ljudi. Kakor je bilo pričakovati, je bil shod takoj v začetku razbit, oz. razpuščen. Stj. Radić ni niti prišel na shod, ampak ga je zastopal Pavle Radić.

Velik strah Italije pred balkansko zvezo.

v Rim, 1. sept. (Izv.) Povodom poročila o sestanku bolgarskega kralja Borisa z jugoslovanskim kraljem Aleksandrom v Monakovem je postalo zopet aktualno vprašanje glede važnega problema velike jugoslovanske države na Balkanu pod vodstvom Jugoslavije. Politiki po posebno v skrbeh radi prizadevanj, s katerimi se hoče s pomočjo Francije ustvariti poseben balkanski Locarno, s katerim bi se izredno oslabila pozicija Italije na Balkanu in bi postali iluzorični vsi italijanski napori, s katerimi se Italija trudi v Albaniji, Italija slabo prikriva svoj strah, ko poudarja, da mora Grška radi solunske cone ostati nasprotnik Jugoslavije, ker grška narodna skupščina ni ratificirala Pangalosovih dogovorov. Panslaviističnim težnjam nasprotuje tudi macedonsko vprašanje. S strani Italije se poudarja, da ni padel Stambolijski radi svojih agrarno-socialnih reform, niti radi svoje politike, ki je bila prijazna boljševikom, temveč radi macedonskega vprašanja. V ozadju tiči Francija, katere tajinstveno delovanje je eklatantno dokazano s tem, da se jugoslovanska prijateljska pogodba ne objavi.

e Rim, 1. sept. (Izv.) V diplomatskih kro-

gih je danes vzbudila veliko pozornost okolnost, da so danes vsi italijanski listi istočasno ponatisnili dopis belgrajski. dopisnika »Münchener Neueste Nachrichten« ter komentar rimskega »Giornale d'Italia« o pogajanjih za zblizanje med Jugoslavijo in Bolgarijo. »Münchener Neueste Nachrichten« zatrjujejo, da je Jugoslavija izolirana, in da je vsa njena zunanja politika »en sam velik bluf«. Ze sami naslovi v velikih italijanskih listih so zelo zgovorni. Osrednje glasilo fašistične stranke »Popolo d'Italia«, kateremu je ravnatelj Mussolinijev brat Arnaldo, je priobčil dopis »Münchener N. Nachrichten« pod naslovom: »Jugoslavija je izolirana in njena politika je en sam bluf«. Milanski Corriere della Sera prinaša naslov: »Belgrajske politične sanje«. Turinska »Stampa« ima naslov: »Dva kralja. Sestanek, ki ga ni bilo. Jugoslovanske sanje — gospodstvo na Balkanu — realnost — izolacija.« — V političnih krogih se spravlja ta pojav v zvezo s prihodom belgrajskega poslanika Bodrera v Rim. (Vse to kaže velik strah Italije pred novim kurzom naše zunanje politike. — Op. ured.)

Strašna povodenj v Vzhodni Galiciji.

VEČ MEST POPLAVLJENIH. — PETROLEJSKI VRELCI POD VODO. — 50.000 LJUDI BREZ STREHE. — ŠTEVILNE ČLOVEŠKE ŽRTVE.

v Varšava, 1. septembra. (Izv.) Vremenska katastrofa v vzhodni Galiciji, posebno pa na ozemlju Malih Karpotov, je zavzela večji obseg, kakor se je moglo misliti po prvih poročilih. Ze v nedeljo so gorske reke narastle zelo visoko, ko se je pa v terek utrgal oblak, po katerem je v par urah padla na zemljo ogromna množina vode, je naenkrat nastala poplava. Petrolejske rafinerije v Borislavu in Drohobiču so bile takoj poplavljenе. Povodenj

je v Borislavu porušila 57 večjih in 12 manjših hiš. Pod razvalinami je bilo pokopanih mnogo prebivalcev. Šestim podjetjem grozi vsled poplave popolno razdejanie. V splošnem se smatra, da je ostalo brez strehe gotovo 50.000 ljudi. Največ škode imajo mali kmetje v vzhodni Galiciji. Posebno so prizadete žage in lesna industrija. Število mrtvih znaša gotovo več kakor 100 ljudi. Številka pa seveda ne more biti točna, ker iz mnogih krajev ni nobenih poro-

čil. Avtentična poročila iz petih malih krajev poročajo o 55 mrtvecih. V mestu Striju je sredi mesta majhen otočič, kamor so vsi ljudje zbežali, vsenaokoli pa je sama voda. Reke so porušile vse mostove. V Sokolovu čepijo ljudje na strehah in čakajo že poldrugi dan na pomoč, pa se jim nihče ne more približati. V Kosovu je poplavljenih in porušenihih 600 hiš. Pri Bohatinu voda Dnjestra še vedno narašča, dočim v gorjem toku od davi že pada. V Przemislu je porušenihih ne samo mnogo stanovanjskih hiš, temveč tudi vojašnice, ki so postavljene na višje ležečih krajih. Železnica je na mnogih krajih daleč razdrta. V Varšavi je vodno stanje Visle še le 1.72, torej pod normalo. Pričakuje se, da bo v prihodnjih dneh voda narasla za morda 1 meter. Od 1. 1860 Dnjester in njegovi pritoki še niso napravili tolike povodnji. Pilsudski si je dal davi o stanju povodnji poročati. Pričakuje se, da bo ministrski svet, ki sedaj zboruje, odredil obširne pomožne akcije. Več polkov je že bilo odpisanih v poplavljenno ozemlje.

Z dvora na Bledu.

Maša zadušnica za kralja Ferdinanda. — Srebrna poroka prince Nikola. — Marinković v avdijenci.

a Bled, 1. sept. (Izv.) Maša zadušnica za pokojnim kraljem Ferdinandom se je vršila danes ob pol 10 na željo kralja in kraljice. Maše, ki se je vršila v župni cerkvi, so se udeležili kralj, kraljica v spremstvu princa Pavla, kneginje Olge in njih staršev, grški princ Nikola in princesa Elizabeta. Mašo je daroval domači župnik Janez Oblak. Petje je vodil nadučitelj Rus. — V Bohinju je v ponedeljek obhajal srebrno poroko princ Nikola. Svečanosti so se udeležili tudi naš kralj in kraljica, bivši grški kralj in kraljica. — Danes je prispel na Bled zunanji minister Voja Marinković v spremstvu šefa kabineta Pelivanovića, tiskovnega ravnatelja Hadžigjorgjevića in poslanika Spalajkovića. Marinković se bo mudil na Bledu dva dni, nato pa odpotuje v Zenevo. Kralj je sprejel Marinkovića v avdijenci in ga pridržal tudi pri večerji.

Volitve v zbornico za TOI.

r Belgrad, 1. sept. (Izv.) Trgovinski minister dr. Spaho je razpisal volitve za ljubljansko zbornico za TOI, ki se morajo izvršiti do konca oktobra t. l. Minister je imenoval volivno komisijo, katere predsednik je višji dež. sodni svetnik Levičnik. Zastopnik ljublj. oblasti je prof. Jarec, zastopnik marib. oblasti Jernej Ložar, zastopniki trgovine, obrti in industrije Jelačin ml., Ogrin in Rojina. Namestniki so Stermecki iz Celja, Bureš iz Maribora in Rebek iz Celja. Volivna komisija ima dolžnost, da takoj prevzame posle in da izvede vse priprave.

Vukičević odpotoval v Bosno.

Ljuba Jovanović zopet v Belgradu.

r Belgrad, 1. septembra. (Izv.) Ministrski predsednik Vukičević je odpotoval v Bosno na agitacijsko potovanje, in sicer v Novo Gradsko in Derwentu, kjer se bo mudil štiri dni. Iz Marijanskih Lazni se je vrnil Ljuba Jovanović.

Marinkovičev odgovor Pribičeviću.

r Belgrad, 1. sept. (Izv.) Dr. Voja Marinković je pred odhodom na Bled dal »Politiki« izjavo, v kateri odgovarja oa Pribičevićeve napade in pravi, da ima Pribičević zelo slabe šanse, če se mora posluževati takih metod.

IZ POLITIČNE SLUŽBE.

r Belgrad, 1. sept. (Izv.) Premišljeni so: Ivan Gombač od okrajnega glavarstva Šmarje pri Jelšah k velikemu županu v Maribor, Ivan Puncer od okrajnega glavarstva Doljenja Lendava v Mursko Soboto, Otmar Gerić od okrajnega glavarstva Zlatar k okrajnemu glavarstvu Čakovac. Ostavko na državno službo je podal Flegar Stane, ker je prosil za službo pri obl. odboru.

NAGRAJENI TEKAČI.

v Newyork, 1. sept. (Izv.) Ernest Vierkötter iz Kölna je dobil v Toronto-maratonu prvo darilo v znesku 30.000 dolarjev. Pretekkel je pot v 11 urah 42 minutah 12 sekundah. Bil je pred drugimi tekmovalci skoro za 3 milje naprej. Drugo darilo je dobil Michi iz Francije, tretje Compton iz Kalifornije, četrto Leonard iz Kalifornije, peto Erikson iz Newyorka.

„Na kolena!“

Zbirka laži, ki so jo izdali slovenski radičevci v svoji brošuri, očita SLS tudi, da je padla pred radikali na kolena, da je šla v vlado kar na slepo in v vladi na slepo za vse glasovala, zlasti, da je glasovala za proračun.

Velike nesramnosti so zmožni Radičevi apostoli in učenci v Sloveniji, to smo vedeli, da bodo pa bezali v tisto mesto, kjer imajo največ masla na glavi, tega pa nismo mislili. Prisodili smo jim vendar nekaj več pameti.

Kdo je prvi v naši državi najsrmatotnejše kapituliral? — Radičevci.

Kdo je najprej in z največjim cinizmom izdal svoje volivce, svoj program, svoje politične zaveznike, svoj narod? — Radičevci.

Kdo je padel na kolena pred centralizmom? — Radičevci.

Kdo se je ponujal za pokončevalca katoliške vere na Hrvaškem? — Radičevci.

Kdo je obljubljal, da bo vse Hrvate prepeljal v pravoslavje? — Radičevci.

Kdo je izdelal letošnji državni proračun? — Radičevci skupno z radikali.

Kdo je dve leti sedel v vladi, pa se ni brigal ne za znižanje in ne za izenačenje davkov? — Radičevci.

Kdo se za § 82. ni zmenil, nanj ni opozoril niti proti njemu govoril? — Pucelj in vsi radičevci.

Ali so radičevci izvojevali, da se je ukinila carina na pluge, na galice in na kavne nadomestke, da se zniža cena soli, da se ukinje 30odstotna naklada na dohodnino itd? Ne! To je dobila za slovenskega kmeta SLS. Radičevci so glasovali proti vsem dobrotam, ki jih je SLS izvojevala. Radičevci nosijo vso odgovornost za napake sedanjega proračuna, niso pa deležni nobene zasluge pri izboljšanju finančnega zakona. Oni so sodelovali le tam, kjer so mogli narodu škodovati, kjer bi mu mogli pa koristiti, so glasovali proti.

Tako izgleda kapitulacija. Radičevci so tisti, ki o teh stvareh vedno in dosledno lažejo. Z lažniki pa slovenski volivec nima rad opravka.

Kako radičevci psujejo Slovence.

Glasilu Radičeve omladine »Slobodni Hrvatski Borac« je priobčil v 3. številki iz leta 1923., in sicer na uvodnem mestu, pod naslovom »Pašičevi Kranjci nad vse podel članek, ki ga podajamo v točnem slovenskem prevodu.

»Deželni predsedniki in c. kr. namestniki v Ljubljani, v Trstu, v Mariboru in v Zadru, šefi policije so bili Kranjci (Slovenci). V nacionalni borbi za rušenje Avstrije so prišli ob 11. uri 55 minut, sicer ni za nje nihče vedel. Takoj po prevratu — kakor vse muhe, katerim je najljubši kraj pod repom, — so prišle množice Kranjcev v Belgrad, da zlezejo pod rep, in v Ljubljano, katerega je napelil z juga velikosrbski šovinizem na Zagreb in Hrvate, sekundirali so iz Ljubljane »bralje Slovence« in sicer s takim blatenjem na vse, kar je hrvatsko, da niti en srbski časopis ni tako pisal, kakor oni. In resnično, niso se prevarali. Kadar so bile srbske kobile namazane s petrolejem pod repom, kranjske konjske muhe niso mogle v tem kraju ostati. Ta pakaža je v korupciji dorasla Srbe. To so oni, ki na isti način, kakor Srbi, smatrajo: kar je tvoje, to je moje, a kar je moje, to je samo moje. Zabit butli, v praksi največji separatisti, a v teoriji centralisti, i to samo zato, ker vedo, da so siromaki in da bi od svojih davkov ne mogli živeti. E, pa dobro, gospod butel, le pridi, čakamo te! Kranjec je vse, samo junak ne, to mu dokazuje zgodovina. Mali pauerski kramar z jezuitsko vzgojo, gleda samo to, odkod da izvleče korist. Medtem, ko je pokazal Kranjec svoje slabo spodnje perilo in svojo goloto, pokazati hočemo tudi mi Hrvatim tej pakaži, kako je treba ravnati z njo.

Treba je priznati, da je banovinskih Slovencev mnogo, največ v Zagrebu, kjer so »služkinje, perice, posredovalke, natakarice, »kuple-ric« in druge »dobre hčerke Marijinih kongregacij« in da se v mestu Zagrebu rekrutira večina žeparjev in drugih kriminalnih tipov iz kranjskih bratovščin. Mi bi bili srečni, ako bi jih mogli zložit in odpeljati na Dolenjsko in Gorenjsko, naj tam »ukajo«. Vemo, da ta pauerska, kruhoborska, jezuitska, farizejska pakaža hoče, da se polagoma vrine na razna mesta v Hrvatski. Ali gospoda z »rinčico v ušesu«, ti butli z zabito glavo, naj vedo, da vodimo račun o njih in da stojimo Hrvatim proti njim na straži.

»Kmeti list«, ki je prinesel navedeni radičevski pamflet v svoji 23. številki z dne 28. marca 1923 v hrvatskem originalu, je tedaj na naslov Radičeva napisal sledeče:

»Ne Nemece, ne Italijan ni slovenskega naroda tako psoval, kakor ga je s tem člankom Radič. Čisto brez vsakega ponosa, čisto brez vsake moške časti je Slovence, ki bi te psovke Radiča vtaknil nele v žep, temveč celo volil tistega, ki ga na najbolj podel način žali. Radičeve psovke povedo več, ko vsi njegovi programi in vse njegove obljube. Ne more dati svobode tisti, ki psuje druge.«

In danes? Danes sta se gg. Pucelj in Prepeluh združila z Radičem in pod njegovo komando pričakuje, da jima bi napolnili skrinjice »zabit kranjski pauerski butli«, kakor je Radičovo glasilu blagovolilo opsovati Slovence!

Zastoj čakate, da bi vam »kranjski butli« storili 11. t. m. to uslugo!

Gospod Prepeluh nekdanj in sedaj.

»Avtonomist« z dne 11. aprila 1921 št. 1 je pisal: »V isto kategorijo zatiranja svobode kakor Obznana, spada tudi kancelarparagraf. Njegovo potrebo utemeljuje s tem, da se gre tu za boj proti klerikalizmu. Kako je to vendar smešno in otročje! Klerikalizem obstoji pri vseh verah in ob obstaj, dokler bodo kje kakšne vere. Proti veri se je pa vedno borilo na stotine ljudi z vsemi mogočimi sredstvi, zatirali so jo z ognjem in mečem, pobijali so jo s protiverami in znanostjo, pa še danes živi, čeprav ta boj traja že tako dolgo, odkar vera obstoji. Čudno, da Neroni niso prišli na misel kancelarparagrafa! Naše mnenje je, da vere tudi kancelarparagraf ne bo ubil, tudi duhovniške agitacije ne bo preprečil, pač pa označuje njegove zagovornike za jako nesvobodoljubne in nedemokratske ljudi.«

Pucelj »Kmeti list« z dne 3. marca 1921 št. 9 poroča med drugim: »Ponašamo se s tem, da so ravno naši poslanci največ pripomogli, da postane kancelarparagraf zakon.«

In danes? »Kmeti list« in SKS nista izpremenila svojega stališča glede kancelarparagrafa. Nasprotno. Odkar so samostojneži postali radičevci, je njihovo protiverami in proticerkveno stališče vsak dan ostrejšje — saj imajo za vodnika velikega protikatoliškega gromovnika, ki je obljubil, da bo vse Hrvate prepeljal v pravoslavje.

G. Prepeluh je podnačelnik SKS. On daje izjave. Izjave, v kateri bi bil povedal, da se on ne strinja s stališčem »Kmetkega lista« glede kancelarparagrafa, te izjave pa nismo brali.

»Avtonomist« št. 11 od 20. 6. 1921 je pisal: »Zadnjič enkrat je centralno demokratsko časopisje začelo gonjo proti klerikalnim avtonomistom. Hotelo je dokazati, kako za nič so gospodarili svoječasno slovenski avtonomisti v stari Avstriji. Navajali so račune za neke krave itd. in hoteli s tem dokazati, da je bila po prevratu dežela Kranjska pasivna. To je bilo lahko. Zakaj po računskem zaključku likvidacijske komisije, ki ji je stal na čelu liberalce g. dr. T. se je računalo in ocenilo imetje bivše kranjske dežele sledeče:

1. Poslopje »Deželni dvorec« 774.000 kron,
2. Deželna hiša na Turjaškem trgu 50.000

kron, 3. Stavbišče v Salendrovi ulici 4.000 kron, 4. Mitniška hiša v Radečah 2.000 kron, 5. Mitniška hiša v Krškem 4.000 kron, 6. Domobranska vojašnica v Ljubljani 1.700.000 kron, 7. Prisilna delavnica z inventarjem 167.455 kron, 8. Deželna bolnica z inventarjem 1.733.000 kron, 9. Deželna blaznica na Studencu z inventarjem 605.600 kron, 10. Deželni muzej v Ljubljani s pohištvom in inventarjem 725.000 kron, 11. Deželno gledališče (operno) 4.153.216 kron, 12. Deželna kmetka šola na Grmu 255.495 kron, 13. Deželna elektrarna na Završnici 180.824 kron, 14. Dva deželna avtomobila 10.488 kron.

Lahko bi navedli še sto postojank, iz katerih se vidi, kako so ocenili centralisti (žerjavci) naše domače premoženje. Manjka pa nam žal prostora. Kaj šele, če bi navedli naše premoženje iz bivše Stajerske, kjer je dobila država po prilično enakih cenah milijardna premoženja. Kaj boste govorili o avtonomistih vi, ki ste vsa ta, naravnost ogromna imetja prodali za skledo leče, za centralistično ustavo! Samo Završnica je vredna najbrže do 100 milijonov kron.

Tako je pisal »Avtonomist« leta 1921. Resnico je pisal. A kako to, da nima g. radičevski kandidat danes, ko je po izključni zaslugi poslancev SLS milijardno premoženje Slovenije zopet prišlo v oblast deželnih zborov — za SLS lepe besede?

Izjava.

Podpisani sem doznal, da sem za volitve v narodno skupščino za dne 11. septembra t. l. vpisan kot namestnik predstavnika na volišču Sv. Marjeta na kandidadni listi Stjepana Radiča. Izjavljam, da se je ta vpis izvršil brez moje vednosti in privolitve ter sem na podlagi § 35. zakona o volitvah narodnih poslancev zahteval od okrožnega sodišča, da me črta na Radičevi kandidadni listi. Sem bil in ostanem vedno pristaš Slovenske ljudske stranke ter mi ne pade niti na um, da bi delal družbo političnim avtičarjem.

Liplin Franc I. r., Gajovci.

Darujte za Ljudski sklad SLS!

Na Kranjskem

je kandidatna lista SLS za volitve dne

11. septembra
druga.

Nosilec liste je

dr. Anton Korošec

Prijatelji delavstva v pravi luči.

V spominu bodo še vsem dogodki 1. junija 1925. Kranjska Orjuna je takrat nastopila z oboroženo silo, zažgala Rudarski dom in gasilcem ni pustila gasiti, s sekirami, revolverji, bombami in z drugim orodjem navallila na delavstvo, pri čemer je bil umorjen (>justificiran«, so rekli) nedolžni delavec Fakin, in sploh nastopala tako, da se je čutila, da je ona nad zakoni.

To pa še ni bilo dovolj. Hoteli so imeti še druge žrtve med delavstvom, vzeli kruh tudi 137 rudarjem, ki niso odobravalii početja terorističnih band. Da bodo naši rudarji znali, kako velika je bila ljubezen takrat vladajočega PPZ režima do delavstva, podajamo tu seznam onih rudarjev, katere je od PPZ režima protežirana kranjska Orjuna predlagala, da se odpuste iz službe:

Šener Ivan, zapadno; Boško Anton, zapadno; Ceparlin Anton, Vzhodno; Pesovnik Karol, vzhodno; Trobiš Alojz, vzhodno; Hrušovar Ivan, vzhodno; Zupane (na št. 212); Breznikar Ivan; Brinar ?; Hudarin Adolf, Loke 163; Zupane Martin ?; Drobil Alojz, Loke 332; Koritnik Luka, Loke 163; Gluk Franc, Loke 163; Mušilar Anton, Doberna; Potrpin Gregor, zapadno; Udovč Franc, zapadno; Logar Franc, strojni; Pfeifer Karol, zunanji; Marlin Franc, strojni; Barbej Jožef, zapadno; Pliberšek Franc, strojni; Boštjančič Anton, vzhodno; Čop Anton, sep.; Gregl Maks, zap.; Mlakar Leopold, zap.; Pangeršič Miha, zap.; Močnik Alojz, Doberna; Podlesnik Franc II, zap.; Slapšak Jožef, vzhodno; Bedenik Franc, zap.; Kočever Anton, zap.; Inhart Franc, zap.; Mlakar Franc, vzh.; Plevnik Franc, zap.; Zdove Konrad, sep.; Zupane Janez, sep.; Kurik Ivan, Loke 232; Zupane Jožef, sep.; Kramperšek Miha, zap.; Kralj Martin, zap.; Vidmar Franc, zap.; Avse Franc, vzh.; Jeršin Konrad, Terezija; Fabjan Miha, osrednja; Cizelj Valentin, sep.; Kolenc Angela, sep.; Papež Ivan, zap.; Kalšek Franc, zun.; Povše, elektr. centr.; Ortane Franc, cementarna; Jagodič Franc, delavn.; Zalokar; Golovič Milan, zun.; Zupane Miha, sep.; Ocvirk Jožef, zap.; Celestin Jožef, Retje; Rep Matevž, zun.; Rep

Tomaž, zun.; Marčinar Franc, Ter.; Drnovšek Roza, zun.; Miler Jožef, strojnica; Sevišek Franc, zap.; Gačnik Ivan, zap.; Drnovšek Karl, sv. Urb.; Puncer Herman, osrednja; Riedler ?, paznik; Bevk Franc, kancist; Borušak ?, Loke, Šipek Franc, Loke, Ručman Polde, Loke 189; Amon, kurjač zun.; Hartman Franc, Česnovar Vencel; Alif Hinko, paznik; Holesšek Val., zap.; Virš Matija, zap.; Močlar Anton, Dob; Brinar Ciril, vzh.; Faldin Maks, Dob; Labar, zap.; Medved Ignac, Trb. 49; Velkavrh, učitelj; Grabnar Vinko; Belin Ivan, hlapec; Medvešek Albert, sep.; Jager Franc, vzh.; Klenovšek Franc, zap.; Dolinšek Konr., Dob; Dolinšek Franc, zun.; Oščakar Ivan, Doberna; Koprive Rud., Doberna; Koprivnik Ivo, Doberna; Vevičar Franc, Doberna; Suligoj Peter, Doberna; Cevnik Miha, Doberna; Cevnik Miha, sin, Doberna; Dobeljak Andrej, Doberna; Andriani Peter, vzh.; Barović, sin, kovač; Škrli Josip, vzh.; Hauptman Ivan stroj.; Tausel, sin, osr. del.; Tausel, sin, strojni; Sapotnik Leop., zap.; Buhaker, osr.; Adešek Val., zap.; Medved, zap.; Bastič Anton, stroj.; Šener Jožef, hišnik; Razboršek Miha, paznik; Cavzič Alojz, predel.; Bastič Franc, vzh.; Jaklič Cenko, Ter.; Klančar Maks, sep.; Vidic Albert, sep.; Jazbinšek Franc, Loke; Zupan Anton, stroj.; Jemš Adolf, stroj.; Lanišnik August, mašin.; Rems Ivan, vzh.; Rems Konrad, stroj.; Leber, sin; Lindič Alojz, zap.; Sep.; Pašk Justina, zap.

Znano je, da je ob takratnih dogodkih demokratsko časopisje pisalo čeli čas proti delavstvu, označevalo rudarje kot protidržavne elemente in zagovarjalo zločine kranjske Orjune, edino »Slovenec« in poslanci SLS, kakor g. Krenžar, so delali na to, da se Pakinov umor in ostali teroristični čini kaznujejo in se sploh na vseh mestih potegovala za ubogo delavstvo.

Zato trboveljski rudar pač ne bo tako nezaveden in slep, da bi glasoval za SDS, ki je uvedla v državi protidelavski teror, zdaj pa se delavstvu binavsko prilizajo. Rudar, ki hoče sebi dobro, bo oddal svoj glas za SLS, ki ga ni nikoli varala niti ga zapustila. Skrinjica SLS je I.!

Nadaljnje razkrajanje SDS.

DR. BOŽIČ IN REBEK ZAPUSTILA SDS.

Z ozirom na naš članek v številki 195 od srede, dne 31. 8. 1927 pod gornjim naslovom smo prejeli sledeči popravek: Ni res, da stranko SDS v Celju zapuščajo najodličnejši pristaši, kakor dr. Božič in znani vodja obrtnikov Rebek. Ni res, da sva midva odložila mandate v občinskem svetu z motivacijo, da se ne strinjava več s politiko SDS. Nasprotno je res, da sva midva odložila le svoje občinske mandate iz povsem zasebnih in osebnih razlogov v polnem sporazumu z organizacijo SDS in z njenim pristankom ter da se s poli-

tiko SDS slej ko prej strinjava v vsakem oziru. Ravnotako je nasprotno res, da sva oba ostala člana SDS ter sva obdržala vse svoje funkcije v SDS in v drugih korporacijah, kjer imava odborniška mesta kot člana SDS ter sva ostala oba tudi člana odbora SDS, in jaz Ivan Rebek celo podpredsednik organizacije SDS v Celju, jaz dr. Božič pa predsednik njenega gospodarskega odseka.

Celje, dne 31. avgusta 1927.

Ivan Rebek.

Dr. Božič.

Nov dokaz popolnega razpadanja SDS.

SDS je kompaktna, je složna, je enotna, vsi sklepi so soglasni, tako hitijo zatrjevati glasila SDS.

Med tem pa sta dr. Božič in Rebek izstopila iz občinskega odbora v Celju. »Jutro« trdi, da se je to zgodilo v soglasju s SDS, vsled zasebnih razlogov. Čudno soglasje in čudne zasebne razmere! SDS ve, da takle izstop dveh voditeljev tik pred volitvami silno slabo vpliva. Posebno slabo še, če izstopita dva naenkrat. Zato bi bilo nedvomno boljše znamenje soglasja in notranje discipline, če bi izstopila oba po volitvah in ne oba naenkrat. Javnost si težko predstavlja, da ravno pri dveh voditeljih SDS naenkrat nastopijo take zasebne razmere, da niti 14 dni ne moreta z odstopom počakati, ampak odstopita ravno takrat, ko je najbolj nujno treba paziti na popolno složnost in enoten nastop in vse za sebe oziroma postaviti vsaj, dokler volivni boj ni dokončan. Da se pri enem človeku hipoma razmere tako bistveno izpremenijo, da javne funkcije ne more več vršiti, to je naravno in razumljivo, toda da taka izprememba nastane kar čez noč, pred volitvami pri dveh naenkrat in to pri dveh takih, ki sta to funkcijo že leta in leta izvrševala, to ni verjetno in tega si javnost ne bo dala dopovedati, četudi gg. dr. Božič in Rebek pošljeta celo serijo pojasnil in popravkov v vse časopise tega sveta.

Tudi si javnost ne zna tolmačiti, čemu je moral g. Adolf Ribnikar postati naenkrat poslevoedeči podnačelnik SDS. Zakaj je dr. Puc naenkrat odstopil? Zakaj ni bilo med vsemi stotinami odličnih liberalnih inteligentov mogoče dobiti nobenega primernejšega načelnika kot je g. Adolf Ribnikar?

Vse to so znamenja, da sedanji oblastniki SDS bijejo zadnji boj na življenje in smrt. Slovenski del SDS stopa v volitve razbit, razprt, vodstvo je osamljeno, volivci so se razleteli in se zatekajo k drugim strankam.

Najgloblji je razdor v Ljubljani. V Ljubljani se pritisk znane družbe najhuje občuti. Pristaši SDS morajo ravno v Ljubljani pod tem pritiskom največ pretrpeti, oni tudi najbolj vedo, da so ravno sedanji diktatorji SDS krivi vseh polomij SDS. Zato je jeza na te gospode v Ljubljani najhuja in odpor proti gg. dr. Kramerju in Ribnikarju, ki zastopata diktaturo, najostrejši.

Zato so že nekateri stebri SDS v Ljubljani odločno nastopili proti. Na listi gospodarske stranke za občinske volitve so svetilo imena nekdanjih pristašev SDS, ki sedaj na listi treh gerentov niso hoteli kandidirati, dasi so jim ponujali mesta, na katerih bi bili sigurno izvoljeni, in daj jih je sam dr. Gregor Žerjav prosil za kandidacijo in kasneje zopet pregovarjal, naj na gospodarsko listo ne grede.

Lista dr. Gregoričeve gospodarske stranke za ljubljanske občinske volitve je nov najodličnejši dokument, da je Ljubljana, tudi liberalna Ljubljana SDS zavrgla. To je poziv, da naj vsa dežela napravi ista.

Dr. Žerjavu, dr. Kramerju, dr. Pivku nobenega glasu! SDS mora izginiti iz Slovenije. Maštinimo Jadransko banko, Slavensko banko, ljubljanske gerente, milijone ljudske denarja, orjunaška nasilja in uradniška preganjanja.

Vsi v boj proti SDS! Tako pozivajo ljubljanski mladi liberalci!

Stanojevič podpisal proglas pašičevcev.

r Belgrad, 1. septembra. (Izv.) Danes se je vrnil v Belgrad generalni tajnik glavnega odbora radikalne stranke Ivković. Izjavil je, da je Stanojevič podpisal proglas pašičevcev brez pripombe. Proglas se še ni objavil, pač pa se je razširila vest, da ga nameravajo objaviti jutri.

„Večernikova“ senzacija glede Mestne hranilnice je bila ~ laž.

Maribor, 1. sept. 1927.

Včeraj je »Večernik« prinesel na prvi strani senzacionalno notico, da je dr. Spaho te dni v Zagrebu ponovno izjavil, da je zahteval od mariborskega velikega župana takojšnjo upostavitve prejšnjega upravnega odpora. »Večernikov« izveščitelj je brzojavil, da je o tem minister dr. Spaho velikega župana brzojavno obvestil.

Pričakovali smo, da bo seveda tudi »Jutro« prineslo to senzacionalno laž. A je ni! Zakaj ne? Zato ne, ker demokrati mislijo, naj »Večernik« bero le oni Mariborčani, ki takim izmišljenim senzacijam verjamejo, zato se jim že sme servirati taka debela, ki v širšo javnost itak ne pride. V »Jutru« bi se pa s takim poročilom preveč blamirali.

Informirali smo se na merodajnih mestih in do zdaj kak tozadeven telegram, kot ga »Večernik« že kot dejstvo navaja, še ni došel do Maribora. Nastopil je najbrže pot okoli

sveta, da pride potem kot »globtrotter« v Maribor. Istina je, da je minister g. dr. Spaho naročil velikemu županu g. dr. Schaubachu, da naj njegovega prvotnega dekreta ne izvede, ker je želel le vedeti za razloge, ki jih je pa veliki župan doprinesel obenem z revizijskim poročilom. Temu poročilu se bo pridružil zdaj še poročilo državnega pravdnštva, da bo cel akt popolnoma instruiran in si ga bodo demokrati, kadar bodo šli zopet v Belgrad »intervenirati«, vtaknili za klobuk.

Kar zadeva sporno vprašanje, ali je poslovanje sedanjega gerenta in sosveta javno, pa bodo zadevo rešili juristi sami in ne bo treba vprašati »Jutro« et compagnie za mnenje, ker tisti časi so minuli.

»Večerniku« pa svetujemo, naj se tako laže, da bo njegova laž držala malo dalje in ne le, da ne drži niti od »Večernika« do »Jutra«.

Cestna dela mariborskega oblastnega odbora.

Maribor, 1. septembra.

Mariborski oblastni odbor je dvignil pri Pokojninskem zavodu prvi del od finančnega ministrstva odobrenega posojila in bo začel takoj te dni s temile cestnimi deli:

V Prekmurju

se bo dogradila nova cestna zveza Turnišče—Dolga vas in je že tudi razpisana licitacija gramoza.

Preko Murice

pri Lepratu je bil sicer star most, ki je pa v tako nevarnem stanju, da je bil zaprt za promet že dalj časa. Oblastni odbor bo pustil napraviti novi most.

V Savinjski dolini

se bo začelo takoj z regulacijo Bolske v vranjskem okraju. Zgradila se bo potrebna nova cestna zveza Sv. Andraž—Sv. Peter in vršijo se že vse predpriprave, da se enkrat temeljito popravi po lanskem hudourju skoraj uničena cesta proti Solčavi.

Zaton Pribičevića in njegove stranke.

Glavno glasilo radikalne stranke »Samouprava« v Belgradu popisuje smešno-žalostno razpadanje SDS. Prvi dezertir je bil sam predsednikov brat Milan Pribičević in njegovi prijatelji, ki so se preselili k zemljoradniški stranki. Komaj je Pribičević to prebolel in začel govoriti zopet o svojih uspehih in komaj je svet začel zopet verovati v moč in velikanstvo bodočnosti SDS, ki je znana, da ima prvo besedo v našem političnem življenju, pa se je znova zabliškalo. Gospod Milan Rajić, ljubljane g. Pribičevića in še trije drugi člani glavnega odbora SDS in trideset uglednih pristavov je naenkrat izstopilo s skupnim proglasom, v katerem javljajo, da puščajo g. Pribičevića in njegovo gardo in gredo k demokraciji. To je bila strela iz jasnega in cela dva dni veliki šef SDS ni mogel izpregovoriti nobene besede. Končno je padla izjava o neresnosti cele te akcije in Pribičević je izjavil, da je SDS s tem samo pridobila. Po tej tezi bo SDS tedaj najmočnejša, ko bo v njej ostal sam g. Pribičević.

Najnovejši dezertirji iz SDS so objavili dve stari in znani stvari: da je pri SDS teror in diktatura. To sicer najbrže ni glavni vzrok ali, ker jih Pribičević ni demantiral, zakaj bi jim mi ne verjeli?

Milan Fabjančič:

V viharju pod Triglavom

(Dalje.)

Počila sta se in nahrbtnik je preromal na Čepanova pleča. Čepan pa si je mislil, da so se morali divji kozli trenirati pač tisočletja, da zamorejo tako lagodno skakati po pečinah brez vseh srčnih in pljučnih težav in bridkosti.

Ura se je pomikala nevzdržno naprej, steza pa je silila vse bolj kvišku. Pri studenčku, kjer je počivalo nekoliko turistov, sta se vsedla, založila in se napila čiste vodice, ki pa je imela čisto drugačen okus kakor v dolini, kajti preblizu je v zaseki še ležal požarni sneg. Okrog studenčka so se po grmovju podile ovce, ki jih je pastirček v težkih in prevelikih čevljih zavračal proti dolini. Zrak se je pričel zgoščevati, nad dolino so se začele dvigati megle in skalovje je zadobilo komaj vidno temnačo barvo, kakor da se v osrčju teh skalnatih skladov kuhati nejevolja in srd. Čepan se je oziral po nasekanih grebenih in po navpičnih stenah in je vprašal, če je že kdo lazil po teh skrbinah.

Turist, ki se je pozneje izkazalo, da je skrbnik koč in je stoji počival, se je ozrl kvišku in spregovoril: »Po teh grebenih? O, pač! Jug je preplezal vse te grebene čisto od kraja pa tja do konca, tisti, ki se je pozneje ubil...«

»Jug« se je zavzel Čepan in tiho pri-

stavil: »Sem ga poznal.« Čepan se je spomnil tega mladega skalaša, ki ga je nekoč spraševal v Ljubljani, ko se je vrnil s planin ves pečen in ožgan od sonca in zraka, da se mu je lupil obraz, čemu lazi po čereh in kakšen užitek ima. Njegove filozofske, kakor skale svetlosive oči so se razprle in nekam zamišljeno je odvrnil:

»Užitek? Užitek je pravzaprav v zavesti, da si premagal odpor in zapreko, ki se ti stavi na pot.«

»Pa če bi se ubil?«

»Potem...«, ves obraz in oči so se mu zamaknile v tiho premišljevanje, »potem nisi premagal odpora, bil si premlad.«

Čepanu se je trpko stisnilo srce, zakaj pri takih drznih plezalcih pristavljajo »ki se je ubile in bi tudi z gotovostjo lahko trdili« ki se bo ubil? O, tajne sile Zlatorogovega kraljestva!

Šlo je dalje kvišku, le kvišku. Nič več ni bilo grmičja, vse povsod sama divja skala, vsa siva in težka, surova in neotesana, ki so jo že tisočletja glodalci zimski viharji in spirale ledene snežnice. Megle so se združevale, iz doline pa jih je gonil kvišku mrzel veter in jih uboge in brezsilne zaganjal v stene, da so se plašne prerivale in butale ob strašne kamenite pregrade. Sonca ni bilo več; skrillo se je, veter pa je žvižgal in premetaval bele megle kakor kupe prozornih pajčolanov in jih gonil ves razjarjen pred seboj. Pričel je pršiti leden dež in gotovo bi Vetran sedaj ne imel

ga voditelj ne preneso. A g. Pribičević, ki kot minister notranjih del ni poznal nobene druge volje kakor svojo, sedaj vpije proti terorju! Dogodki v njegovi lastni stranki pa dokazujejo, da če je kje teror, ga je največ tam, kjer je Svetozar Pribičević, ker je pred tem terorjem iz stranke moral pobegniti njegov ročni brat.

Poslednji dogodki najbolje kažejo, da naj krivcev za svojo popolno osamljenost g. Pribičević ne išče v daljavi. Nihče drugi kot on sam je kriv, da je SDS v nevarnosti, da ostane popolnoma ob strani, ker je on sam z negovanjem osebnega kulta, z ekskluzivnostjo in prelirano ambicioznostjo privedel svojo stranko in samega sebe v mrtvo ulico. Posledica te

Zasedanje Društva narodov.

v Ženevi, 1. septembra. (Izv.) Tajna seja sveta Društva narodov se je vršila točno ob 12.30. Dnevni red se ni bistveno spremenil. Glede Gdanskega se je razvila prav živahna debata. Poljaki so predlagali, da se vprašanje municijskega skladišča na tako zvani »Wächterplatte« in vprašanje glede pravice poljskih vojnihi ladij, da smejo pristajati v gdanskem pristanišču, odstavi z dnevnega reda. Svet je sklenil, da ostane vprašanje glede pristajanja vojnihi ladij na dnevnem redu, da pa se stvar radi municijskega skladišča odstopi posebnemu pravnemu komitetu. Na ta način to vprašanje pri tem zasedanju ne bo prišlo več v poštev. Ostali dnevni red se ni spremenil. Prva javna seja sveta bo jutri dopoldne ob 10.30. Danes dopoldne se bodo vršili najbrž nekateri privatni razgovori med glavnimi delegati.

v Ženevi, 1. sept. (Izv.) Danes popoldne je bilo v Ženevi tiho. Ni bilo nobenih važnih razgovorov. Streseman je popoldne odšel na izlet po jezeru. Chamberlain se še ni sestel z nobenim svojih tovarišev. V splošnem se vse

Incidenti ob francosko-italijanski meji.

v Parizu, 1. septembra. (Izv.) Incidenti na italijansko-francoskem obmejnem ozemlju se v zadnjem času silno množijo. Skoro ni tedna, da ne bi italijanske obmejne straže ali fašistične organizacije vznemirjale francoskega prebivalstva. Neki zdravnik na Rivieri se je te dni v spremstvu višjega francoskega železniškega uradnika v obmejnem gorovju izgubil nevede na italijanska tla. Dasi sta oba turista imela potne listine v redu, so ju obmejne italijanske straže aretirale, suvale in odvedle na italijanski komisariat. Italijanski agitatorji so nahujskali množico, ki je oba turista napadla in ju z grožnjami prisilila, da sta morala klicati: »Živio fašizem!«, fašistovska tolpa pa je pri tem izrekala žaljivke o Franciji. Oba turista so obdržali na italijanskem komisariatu preko noči in jima niso dali niti piti niti jesti.

v Rimu, 1. sept. (Izv.) Na poročila »Tempa« o manifestacijah italijanskih častnikov na francoski meji, je list »Impero« začel ofen-

in take politike je današnji položaj SDS in tu ne pomaga nobeno zmerjanje in klevete ampak samo izprememba manir.«

Tem »Samoupravnim« besedam nimamo ničesar dodati. Ponatiskujemo jih, da bodo slovenski člani SDS vedeli, da niso le oni tiisti, ki toliko trpe pod pritiskom klike SDS, ampak, da je v tej stranki sploh diktatura in tiranija doma. Kakor se po vsej Sloveniji najzvestejši člani SDS upirajo tej partizanski komandi, tako se godi tudi v Belgradu. Le da so belgradski uporniki SDS odločnejši in tudi javno povedo, kaj jih je nagnalo iz SDS, dočim so naši mirni in samo tiho zapuščajo to stranko nepoštenja in sramote. Učinek pa je povsod isti. Mene... tek... ufarsin...

delegacije bavi jo še z notranjo organizacijo svojega stališča v Svetu D. narodov. Zato popoldne v političnem oziru ni bilo dogodkov.

v Pragi, 1. sept. (Izv.) Za petek in soboto napovedano posvetovanje treh zunanjih ministrov Male antante v Ženevi bo imelo nastopni program: Najprej bodo reševali vprašanja, ki so na programu seje Društva narodov, če direktno ali indirektno zadevajo Malo antanto. Dalje bodo razpravljali o rezultatih ženevske svetovne gospodarske konference. Teh posvetovanj se bodo udeležili tudi gospodarski eksperti vseh treh držav Male antante. Nato se bo razpravljalo o politični situaciji na Balkanu ter bodo glavne točke: položaj, ki je nastal po smrti kralja Ferdinanda v Romuniji, poskusi za zopetno »vedbo monarhije v Grčiji ter jugoslovansko-bolgarsko zblizanje. Ena glavnih točk bo tudi razmotrivanje o madjarsko-romunskem konfliktu, ki se je pri zasedanju interparlamentarne unije v Parizu, poostil. Zavzeli bodo tudi stališče glede Rothermerove akcije.

zivo in objavlja vojaška povelja, kakršna morejo dajati samo generalni štabi in iz katerih, če so avtentični, izhaja, da je ob italijanski meji bila izvedena delna francoska mobilizacija. Pri tej je sodelovalo 135 baterij različnih kalibrov, 38 bataljonov pehote in 7 polkov konjenice. Med njimi so bile tudi kolonialne čete.

Francosko-ameriška trgovinska pogajanja.

v New Yorku, 1. sept. (Izv.) Državni departement v Washingtonu je naročil ameriškem poslaniku v Parizu, da takoj uvede s francosko vlado pregovore za sklenitev francosko-ameriške trgovinske pogodbe. Napravil se je načrt za pogodbo, v katerem se dovoljujejo Zedinjenim državam pravice največjih ugodnosti in ki naj služi kot baza za pogajanja. Oficialno se objavlja, da sklenitev nemško-francoske pogodbe povišuje francoske carine tako, da bi to utegnulo ameriško trgovino zelo omajati. Zedinjene države so že prej hotele začeti pogajanja, ki pa jih je Francija ustavila z utelejnitvijo, da bo pozneje v položaju, razpravljati z Ameriko o pogodbi, ko bo nemško-francoska pogodba sklenjena.

ZASČITA VOJAŠKIH OSEB V FRANCIJI PRED KOMUNISTIČNIMI IZZIVAJCI.

v Parizu, 1. sept. (Izv.) Ker v zadnjem času komunistični provokatorji vedno pogosteje nadlegujejo francoske vojaške osebe, je vojni minister Painlevé izdal odredbo, da nobena vojaška oseba ni primorana nekažnovano trpeti žaljenja po civilnih osebah. Pri vsakem nadlegovanju mora vojaška oseba takoj zahtevati pomoč policije. Če policije ni blizu, sme vojak tako osebo aretirati in jo privedi na prvo policijsko stražnico. Vsaka vojaška oseba mora pri tem pomagati.

Na Štajerskem

je kandidatna lista SLS za volitve dne
11. septembra
prva.

Nosilec liste je

dr. Anton Korošec

užitka, če bi slekel srajco, ker se je pregrnil z dežnim plaščem in ves potan in razbeljen od napa stopal z odprtimi ustmi in sopol. O, zdravi gorski zrak!

Vetran ni mogel več nositi, oprtil je Čepana in mu razložil težko dihačo: »Če ne boš mogel nositi, pa vrzi proč! Jaz sem pri kraju s svojimi silami.« Z odprtimi ustmi je dihal ves razbeljen in bil ves sirotin. Saj to ni bilo že več dihanje, bilo je gaganje!

Še nikdar ni tako težko hodil Čepan, še nikdar ni tako težko nosil in ni minilo dolgo, ko je gagal že tudi on in pričel vidno zaostajati za kvišku se vijočo karavano. V mučeniško skremžen obraz so ga zbadale dežne ledene kaplje kakor šivanke in kmalu je začutil, da mu od mraza drevene razmočene roke. Le kvišku, samo kvišku, počasi, prav počasi!

Megle so se razpršile, skale so jih vpile vase, dež je prenehal in veter utihnil. Posilalo je sonce in vrhovi so se dvigali proti nebu kakor da so vstali iz sveže kopeli, le čisto na vrhuncih so jih ovijale bele meglene kape. Čist zrak je napolnil celo kamenito morje, iznad Triglava je mežikalo sonce in na kraj poti vzdani plošč si lahko čital, da je kamen ubil dijak. Smrt in lepota se združujeta v mejah Zlatorogovega kraljestva.

Še dobre pol ure preko pekočih kamnov in viseče steze ob pošastni globeli, ki je naličila ogromnemu peklenskemu kotlu in Čepan in Vetran sta se utrujena in zasopla vsedla na klop v koči.

Koča v gorah, ki so jo takorekoč vso znesli na ramah pod vrhove, je kakor okrepčilna oaza sredi puščave. Tu se odpočiješ, tu se zavaruješ pred razbesnelimi gorskimi viharji. V njej se počutiš kot zmagovalac, ki je premagal hud odpor in malovažno se lahko smeješ vsem zaprekam, ki niso mogle zloiniti tvoje volje in tvojeje truda. V koči se hitro odpočiješ in kmalu preide vsa silna utrujenost. Vetran in Čepan sta si naročila pol litra pristnega cvička. Iz Vetranove pipe se je pričelo kaditi prav mirno in zadovoljno, kakor da bi sedel v lesenem bramu sredi vinskih gor. Bila sta dva, bili so trije in bili so štirje poliči te lahke pijače, ki te navda z dobro voljo, da bi zavrlaskal kakor pravi sin planin. Blaženi Triglav, ki točiš na svojih tisočletnih skalah pristno dolensko kapljico in združuješ v svojem močnem okrilju vse svoje sinove, četudi si včasih malo preveč hudomušen in srdit. Čast in slava tvoji častiljivi starosti, če rad poslušaš dolensko zdravico!

Sklenila sta, da danes ne gresta nikamor naprej, saj bo jutri še Triglav tam, kjer je. Preveč je bilo udobno za temi kamenitimi košinami stenami, ki so jih znotraj oblagale lično rezane deske. Vsi vrhovi so bili še v sivih kakah, le sempatja so vetrovi razpršili za hip megle, ki so se trudne vlačile po kamenitem valovju, za hip samo, da si nejasno zapazil vrh Triglava stolp, ki je kakor svaričen prst žugal proti oni strani pregorečim južnja-

Zadušnica po kralju Ferdinandu.

Romunski ministrski svet v vlaku.

v Bukarešti, 1. sept. (Izv.) Danes je bila ob 40 dnevnici smrti kralja Ferdinanda slovesna zadušnica v cerkvi v Curtea Arges. Prisotni so bili vsi člani kraljevske rodbine, vlade, regentskega sveta in diplomatskega kora. Med vožnjo v Curtea Arges je v vlaku vlada imela ministrski svet. Pri tem je vojni minister poročal o obisku italijanske eskadre dne 7. decembra v Constanzi ter predložil načrt sprejemnih svečanosti. Ministrski svet je ta načrt odobril. Ko je bila maša zadušnica končana, so se udeležniki vrnili v Bukarešto.

ROMUNSKO VOJAŠKO LETALO ZAPLENJENO V BOLGARIJI.

v Bukarešti, 1. sept. (Izv.) Romunski vojaški aeroplan je danes 14 km pred Varno moral na bolgarskem ozemlju zasilno pristati, ker je zgubil orientacijo. Bolgarske oblasti so aeroplan zaplenile in pilota aretirale. Po intervenciji romunske vlade sta bila pilota potem izpuščena, nakar sta se vrnili v Constanza.

Gajda izjavlja.

v Praga, 1. sept. (Izv.) General Gajda je izjavil praškemu dopisniku lista »Kölnische Zeitung«: »Predobro vemo, kje se nahajamo, da bi hoteli služiti nasilnemu prevratu. Češko-slovaški fašizem ima za cilj nacionalno, vendar pa ne šovinistično prizadevanje. Prizadeva si dvigniti princip avtoritete na vseh poljih. Naše glavno načelo je, da se javno življenje depolitizira. Politika praškega gradu je premalo nacionalna. Glede poteka disciplinarne preiskave je Gajda izjavil kot vzrok, da se protestni akti niso objavili, ta, da bi bila oseba prezidenta s tem preveč pritegnjena v proces.« Gajda je končno izjavil: »Bojeval se bom do konca in vem, da bom zmagal.«

v Praga, 1. sept. (Izv.) Kakor se govori, bo na podlagi materiala, ki se je našel pri novih hišnih preiskavah, prišlo do novega disciplinarnega postopanja proti generalu Gajdi.

De Riverov „parlamentarizem“.

v Madrid, 1. sept. (Izv.) O načrtih Prime de Rive glede narodne skupščine se čuje, da naj bi narodna skupščina imela samo posvetovalen glas, dočim bi pravo delo ostalo edino v vladi. Narodna skupščina naj se razdeli v 20 komisij, ki bi imele na teden po tri seje. Plenarne seje bi se vršile samo enkrat na mesec, interpelacijske debate ne bi bile dovoljene, vlada pa bi na interpelacije odgovorila ali pa ne. Predsedstvo narodne skupščine bi imenovala vlada, ravnotako 300 članov skupščine, dočim bi samo ostali člani bili izvoljeni.

Poleti preko Oceana.

v Newyork, 1. sept. (Izv.) Londonska letalca sta davi drugič odletela na polet preko Atlantskega oceana. Letalo namerava na potu pristati v Harbor Guraze v Novi Fundlandiji, da tam popolni zalogo, nakar bo takoj letelo dalje v Croydon. Letalo »Royal Windsor« je tudi davi odletelo iz Windsora v Ontariu z namenom do Windsora na Angleškem. Letalec Wood je davi ob 9.18 odletel in hoče doseči Anglijo brez pristanka na potu. Do 12. ure newyorškega časa o letalu še ni prispela nobena vest. V Ameriki so radi tega vedno bolj v skrbeh.

v London, 1. sept. (Izv.) Instruktor južnoafriške letalske družbe Baentley je danes v letalu sistema De Havilland Moth poletel iz Londona v Capetown. Levine si prizadeva dobiti pilota za polet preko Atlantskega oceana, ali pa, ako bi letalo »St. Rafael« ne imelo uspeha, za velik polet na vzhod. Pri tem pa Levine nima sreče. Pridobil si je sicer kapitana Hindcliffea, toda družba, pri kateri je zaposlen, mu ne da za to potrebnega dopusta.

kom, ki so se bili večeraj opogumili in privlekli topove na njegovo sivo temo. Pazi, pazi, strašne so sile in tajne Zlatorogove!

Večerni hlad je zgostil oblake, nebo pa se je prevleklo s skrivnostno temino in od koroške dežele je zažvižgal mrli gorski veter. Visoki velikani so se v svoji hladni, rezki resnosti s svojimi ogromnimi golimi in narančnimi prsi zatopili v večerne sence, ledenik je v globoki, temno zažeti mravnosti dihal težke misli. Ledeni veter je bril, se brusil na ostrih čerh čisto mirnih, v nepremičnost okamenelih gorskih skladov in se piskajoč razburjal nad njimi, ker so mu zapirali pot in mu onemogočali svobodni razmah. Kakor s črnim plaščem se je zagnilo celo Zlatorogovo kraljestvo in obmirovalo v poltemi, le veter-žvižgavec je neizprosno zahteval svojo veko-večno pravico in motil ta svečani gorski mir, ki se človek počuti v njem tako nebojčnega in sirotnega. Nobenega sočutja ni v teh temač-kih stenah, bolj prezir in sovraštvo, neka topa okostenelost in trdosrčnost, ki jo je zasekala v njihove pošastne oblike neprestana borba z vsemi naravnimi silami in okrutnostmi.

Noč. V koči je že vse mirno, vse počiva. Zunaj pa buta silen vihar, buta ob okna, da se tresejo in žvenketajo, zlebovi cvrče in žubore v dežju in vetru, krčevito se oprijemlje kočina streha sten pod seboj, da je ne odnese strašni gospodar temne noči in treščil v prepad. Divja gonja gorskih duhov, omotičen žvižg pobesnelih pastirjev, ki so od severa

O letalcu Hamiltonu ni nobenih vestí.

v London, 1. septembra. (Izv.) O usodi letala, s katerim je kapitan Hamilton s princezo Löwenstein-Wertheim odletel v Kanado, ni nobenih poročil. V Newyorku ni nobenih vestí, da bi bil kak parnik srečal letalo. Vsa vprašanja med evropskimi in ameriškimi pristanišči so ostala brezuspešna. Skrb o usodi letala je tembolj utemeljena, ker se je medtem vreme na Oceanu katastrofalno poslabšalo. Hamburške, angleške in ameriške vremenske postaje poročajo o velikih viharjih in megli na Oceanu. Letalo so danes popoldne pričakovali v Ottavi.

Tovorna ladja eksplodirala.

v Strassburg, 1. septembra. (Izv.) V pristanišču Lauterburg ob Reni je eksplodirala tovorna ladja »Nafta II.«, ki je imela natorvorjenih 900 ton poljskega surovega olja. Nesrečo je povzročil neki mornar s sosedne ladje, ki je bil pijan in je po eksploziji izginil. Mornar je v pijanosti zašel najbrž na napačno ladjo, prižgal vžgalico in s tem povzročil nesrečo. Bili sta dve detonaciji, ki sta se slišali 20 km daleč. Tovorna ladja je zletela v zrak. Trije možje so se še rešili. Sestra kapitana ladje je s šestletno hčerko skočila v vodo. Kapitan jima je vrgel rešilni pas. Ker pa je olje na vodi začelo goreti, je dobil tako težke opekline, da ni mogel več držati droga in se je njegova sestra s hčerko potopila. — Škoda se ceni na poldrug milijon frankov.

INTERPARLAMENTARNA UNIJA.

v Pariz, 1. sept. (Izv.) Predsedstvo interparlamentarne unije je večeraj soglasno sklenilo, da sprejme vabilo nemške skupine, da bi se prihodnji kongres unije vršil meseca julija 1928 v Berlinu. Pred konferenco bo kratko zasedanje eksekutivnega komiteja, ki bo najbrže meseca aprila 1928 v Pragi.

ad Zeneva.

VOJAŠKE VAJE OB MARNI.

v Pariz, 1. sept. (Izv.) Na bojnem polju, kjer se je v vojni vršila prva bitka ob Marni, se vršijo sedaj veliki manevri, ki imajo svrhu, da natančno rekonstruirajo vse vojne dogodke med 5. in 12. septembrom 1914. Tam se nahajajo tudi mnogi tuji vojaški atašeji, da prisostvujejo ponovitvi velike zgodovinske bitke.

PRIJET NEMSKI VOHUN.

v Pariz, 1. sept. (Izv.) Na francoskem vojaškem vežbališču Bitscher v Alzaciji so prijeli špiona, ki je baje nemški oficir. Kot turist napravljen se je približal vojakom in jih izpraševal o novi francoski infanterijski puški. Neki vojak se je spustil v pogovor, je zvalil vohuna v zasedo, ker je hotel dati vojaku 1000 frankov za puško. Pri tem so ga prijeli.

ŽIČNA ŽELEZNICA NA ETNO.

v Rim, 1. sept. (Izv.) Da bi bila naravna čuda gore Etne potnikom bolj pristopna kakor doslej, namerava italijanska vlada zgraditi žično železnico, ki bo vodila od Nicolosia pod observatorijem do kraterja.

Dnevne novice

★ **Važna konferenca glede prevzema zdravstva od strani oblastnega odbora.** Za 6. t. m. je napovedana v Belgradu konferenca zastopnikov mariborske in ljubljanske oblasti glede prevzema zdravstva. Konference se bosta udeležila za mariborsko oblast odbornik za zdravstvo dr. A. Veble in upravni uradnik Stegner.

★ **Franciška gimnazija v Kamniku.** Iz Belgrada nam poročajo, da je minister za prosveto podelil franciški gimnaziji v Kamniku pravico javnosti. Pravico javnosti je ta gimnazija svoj čas že imela, pa jo je Pribičević kot minister za prosveto ukinil.

★ **Nobena gimnazija se ne ukine.** Iz Belgrada nam poročajo: Samostojno demokratiške govorice, da se ukinejo ozir. okrnejo gotove gimnazije, se v ministrstvu za prosveto odločno zanikajo.

★ **Iz prosvetnega ministrstva.** Za referenta za srednješolstvo v oddelku za Slovenijo je imenovan prof. dr. Bajec iz Kočevja, za referenta za ljudsko šolstvo pa Rudolf Wagner, učitelj na 1. deški meščanski šoli v Ljubljani.

★ **Na Kredarici bo v nedeljo, dne 4. septembra, zadnjič redna božja služba ob osmih.** Nadalje pa nedeljska sv. maša odpade. — Aljažev klub.

★ **Naročnikom »Časa«.** Letnik XXI. je s 6. zvezkom, ki danes izide, zaključen. Zdaj prosimo vse p. n. naročnike, ki za ta letnik naročnine še niso poravnali, naj jo vendar takoj pošljejo. Naj prečitajo našo prošnjo na ovitku. Naj nam ne povzročajo mučnega dela in stroškov. Čakali bomo do 11. t. m.; takrat pošljemo odlašavcem čke. — Uprava »Časa«.

★ **Sv. Križ nad Dravogradom.** Radi volitev v narodno skupščino, ko morajo naši možje in fantje izpolniti svojo volilno dolžnost in oddati krogljice v prvo skrinjico, se glavni cerkveni shod tu ne vrši v nedeljo, 11. septembra, na Marijino ime, marveč že dne 8. septembra, na Malo gospojnico, ozir. prihodnjo nedeljo, dne 18. septembra. Častiti župnijski uradi se naprošajo, da to razglase vernikom.

★ **Namestitev absolventov nižjega tečaja višjih pedagoških šol v Belgradu in Zagrebu ter konservatorija v Ljubljani na meščanskih šolah mariborske oblasti.** Ministrstvo prosvete je z odlokom O. N. št. 52.439 od 30. avgusta 1927 namestilo: Na deški meščanski šoli v Celju: Franca Jaušovec in Mlačnik Ignac; na dekl. meščanski šoli v Celju: Lovrec Zinko; na meščanski šoli pri Sv. Lenartu v Slov. g. Martinc Milico; na meščanski šoli v Ljutomeru Kecalj Minko; na dekl. meščanski šoli v Mariboru Martinc Franca in Rudež Josipa; na prvi dekl. meščanski šoli v Mariboru Pirkmaier Ljubo; na II. dekl. meščanski šoli v Mariboru Kosi Emo in Perme Olgo; na meščanski šoli v Mežici Godic Rudolf; na meščanski šoli v Ormožu Turk Fortunata in Senčar Milico; na deški meščanski šoli v Ptuj Strmešek Veloslava in Hasl Dragotina; na dekl. meščanski šoli v Ptuj Verhovnik Marto; na

meščanski šoli v Slov. Bistrici Batič Bogomira in Ličen Teodoro; na meščanski šoli v Slovenjgradcu Trobej Joško; na meščanski šoli v Šoštanju Lekše Josipa; na meščanski šoli v Vojniku Ločnik Angelo. — Imenovani naj nastopijo takoj službena mesta. Dekreti slede.

★ **Namestitev absolventov višje pedagoške šole in drugih učnih oseb na meščanskih šolah.** Ministrstvo prosvete je s svojim odlokom št. 35.000 z dne 29. avgusta 1927 brzojavno obvestilo prosvetni oddelek velikega župana ljubljanske oblasti, da je namestilo absolvente višje pedagoške šole na meščanske šole kakor sledi: Franciško Zorec in Antonijo Artel Brežice; Zofijo Verbančič in Valerijo Ivanc na Jesenice, Ivanka Prosenec in Jožico Premrov v Krško, Franca Rupnika in Ivano Kunc na II. deško v Ljubljani, Maksimira Rožmana v Rakek, Ladislava Vaniša v Ribnico, Milo Bežek v Trbovlje, Terezijo Dokler, Cirilo Zupanec in Tomaža Zargaja v Trzin; dodelilo pa je Josipa Pahorja, učitelja v Marenbergu, na I. deško meščansko šolo v Ljubljani; Jerico Slapšak uršulinski meščanski šoli v Ljubljani, Felicito Labernik meščanski šoli v Lichtenurnovem zavodu v Ljubljani, Heleno Kreiner zasebni dekl. meščanski šoli v Kočevju; premestilo pa Heleno Potočnik s I. deške na I. dekl. meščansko šolo v Ljubljani. — Na imenovanih šolah namešteni absolventi višje pedagoške šole morajo po odloku ministrstva prosvete O. N. št. 41.647 z dne 30. junija nastopiti svojo službo dne 1. septembra, sicer bi se proti njim uporabil 7. odstavek člena 133. zakona o državnih uradnikih.

★ **Prvi bankovec iz okradenega ambulančnega voza najden.** V torek ob pol osmih je brzojavila pošta v Sodražici, da je sprejela prvi tisočinski bankovec, ki je bil v vrečah oropane ambulančnega voza na progi Grosuplje-Ljubljana. Bankovec je prinesel na pošto neki kmet iz Sodražice.

IDA KRAVANJA,

Štefica Vidačić in druge lepoticke so ponosne na svojo lepoto. V tej seziji bodo dale svoji lepoti še poseben izraz v elegantnem uzorčastem Kashaplacu. Tako blago je za Ljubljano uvozila trvdka

DRAGO SCHWAB — LJUBLJANA

ter ga oddaja našim damam po izredno nizkih cenah

Gospodične, ki hočejo šivati perilo za se, sprejema zopet v pouk tvarnica perila M. Alešovec, Cankarjevo nabrežje I., kjer se izdeluje vsakovrstno perilo po meri in najnižji ceni.

KUŠAKOVIČA KALODONT

najboljša pasta za zobe

Ljubljana

© **Delavska zveza** priredi javni delavski shod v ponedeljek, dne 5. septembra v prostorih Rokodelskega doma, Komenskega ulica. Interes Vas sam zahteva, da pridete tovariši na shod v čimvečjem številu, da slišite poročila svojih voditeljev! Zaupniki in vsi tovariši, izvršite podrobno agitacijo v obratih od moža do moža, da bo naš shod nad vse veličasten!

© **Limanice.** Samostojni demokrati nameravajo napraviti menda iz muhe slona. Za svoj današnji shodiš agitirajo z vsemi sredstvi, med drugim pošiljajo delavcem in obrtnikom vabila, na katerih pa ni niti z eno besedico omenjeno, da priredi shod SDS, temveč je podpisano neko imaginarno in fiktivno »Politično društvo«. Gospodje, ali je celo vas sram, da pripadate SDS? Seveda, če bi se shoda udeležili tudi pristaši nasprotnih strank, potem bodo gospodje kar hitro proglasili shod za »zaupni sestanek«, kot se je to zgodilo v sredo na Viču na sestanku dr. Puca.

© **Tiskovne tožbe se množe.** Posledica sedanja volivne borbe je gotovo tudi izredno veliko število tiskovnih tožb, ki se pri ljubljanskem deželnem sodišču kar množe. Največ teh tožb je privatnega značaja, več tožb pa je vložilo tudi državno pravdnstvo proti komunistom radi njihovega načina pisave o raznih zunanje in notranje političnih problemih.

© **Sokol Ljubljana** je prosil prejšnji gerentski svet, da jim podaljša najemno dobo za letno telovadišče v Tivoli. Bratje dr. Puc, Turk in Likozar so to prošnjo odbili. Pod sedanjim gerentskim svetom je pa Sokol Ljubljana vložil ponovno prošnjo za podaljšanje najemne dobe — in prošnja je bila na predlog gerentskega svetnika Jožeta Pirca ugodno rešena. To je dokaz »terorizma«, ki ga izvaja sedanje magistratno zastopstvo nad Ljubljano.

© **Ljubljanski trg** že dva dni pogreša navzočnosti g. Likozarja, bivšega gerenta mesta Ljubljane. Da pojasnimo njegovo odsotnost, sporočamo občinstvu, da g. Likozar točasno trga ne more nadzirati, ker so na ljubljanskem barju veliki prekopji in se gradi vodovod in seveda ne po njegovi zaslugi, čeprav ga je Barjanom demokratiška stranka že pred 25 leti obljubljala.

© **Razstava umetniške šole »Probudac«.** V nedeljo, dne 4. septembra, ob desetih se odpre na tehniški srednji šoli razstava umetniške šole »Probudac«, ki bo odprta do vštete 8. septembra vsak dan od 9 do 12 dopoldne.

V Ljubljani

je kandidatna lista SLS za volitve dne

11. septembra

prva.

Nosilec liste je

dr. Anton Korošec

prignali svoje pošastne črede in jih z gromom in bliskom zganjajo v smer osvobojenih gorskih sil. Mraz, pravi zimski mraz je preglodal kočine stene in silil pod odeje. Kdo more spati, ko se zdi, da se premikajo gore, da se rušijo kameniti skladi in se razlega gromski krohot gorskega vladarja.

Cepan, ki se je zvil od mraza in utrujenosti pod odejami v klobuč, je v mislih zašel v dolenske gorice, ki jih ob taki uri pretresa trgajoči in udarjajoči grom črno zabasane neba, jih užiga ognjevit strela, da se žare in blišče ponižni kozolci in slamnate koče, ki vse trepetajo strahu in iz njih vre ena sama vroča molitev proti nebu, z gricem pa cinglja v tresočih se stolpih in kričih, vpije kakor sirotin otrok, ki je zašel na streho in se drži le z eno roko še za obstrešni kolec in obupno vpije plavajoč nad smrtnim prepadom. Tu pa vihar, grom, ki pretresa meso in kosti, tresk, ki te vsega zvije, blisk, ki ti švigne pred oči, da se omamljen opotečeš in vsemogočni krohot razdraženega gorskega vladarja. Sredi črnih, z žarečimi blisk pretkanih oblakov pa se je izločila veličastna podoba divjega kozla z bleščečimi zlatimi rogovi, s širimi nosi, stozdrvmi in z v vetru podgrtavajočo brado. Stal je sredi besneče gladije miren kakor skala z visoko dvignjeno glavo in svetlikajočimi očmi. Cepan, Cepan, bediš ali sanjaš?

Zjutraj je bilo vse belo in koča kakor odrezana od celega sveta. Snežilo je nepresta-

no in vihar se je podil krog koče, ki je kljubovala celo noč, cel dan in še prihodnjo noč.

»Prikimala je starka zima,« je menil Vetran, ki se je naslanjal ob tej nenadni dogodivščini med nebo in kulturno dolino. »Večera je strašna vročina, danes sneg. Kaj takega se ne doživi vsak dan. Saj to je zelo zanimivo, ha!« Zakresal je v pipo.

»S Triglavom pa, mislim, da ne bo nič, čeprav ga imava tik pred nosom,« je dvomil Cepan in stopil k oknu, da bi se razgledal pa ni videl drugega kakor premetavajočo se meglo naletavajočega snega.

»To bova videla jutri, Cepan, če bova na Triglavu ali ne,« je povzel Vetran, ki mu ni bilo nič kaj všeč, če bi ne mogel izvršiti svojega namena. »Sicer je pa že ta sneg, ta zima vredna, da bi si jo šel človek za nalašč pogledat. V resnici je zanimivo v gorah. Sedaj razumem, zakaj ljudje tako radi hodijo v gore. Vedno kaj novega, haha... Čisto prava zima, sneg naletuje. Saj bi ne verjeli v Ljubljani, če bi jim pripovedoval! Ali bi verjeli, Cepan?«

»Bova videla, Vetran.«

»Ne, ne,« je povzel znova Vetran kakor da bi hotel odpoditi nevero in pomisleke. »Šele polagoma človek spozna, da ima turizem v resnici nekaj vsebine. Za tisto plezanje, kakor bi lezla muha po steni, pa nisem. Saj človek ni muha! V resnici je zanimivo.«

(Dalje.)

○ Triglav je bil presenečen, ko je gosp. Kveder Viktor, mestni tržni organ, minoli tork svojega 20 mesecev starega Nitija v nahrbtniku prinesel na vrh Triglava. A obenem je gosp. Alojzij Knafelc o priliki, ko je bil 72 tiš posetil vrh Triglava Aljažev stolp belo preplekal. Potrebno barvo je podaril gosp. Ravhekar, trgovec z oljnatimi barvami v Ljubljani.

○ »Edinost«, organizacija mestnih nameščencev, ima danes ob 7 zvečer sestanek v Konzumu na Kongresnem trgu. — Odbor.

○ Žrtvi zastrupljenja z gobami. O žalostnem slučaju zastrupljenja z gobami v Sušteršičevi družini v Rožni dolini smo že poročali. Danes moramo javiti, da je v sredo zvečer podlegla v bolnici zastrupljenju z gobami ga. Ana Hvalova, mati gospe Sušteršičeve, ki je umrla včeraj jutraj. 19 letni sin Adolf Sušteršič je že izven vsake nevarnosti, dočim leže oče, g. Sušteršič Julij ter hčerki Vanda in Erika bolni doma in so izven nevarnosti. Pogreb obeh preminulih gospe se vrši danes ob 2 popoldne izpred mrtvašnice v bolnici k Sv. Križu. — Kakor nam naknadno poročajo, sta g. Julij Sušteršič ter hčerka Vanda že okrevala.

○ Ob pričetku šolskega leta opozarjamo cenj. učitelstvo glasbenih, javnih in privatnih šol na našo veliko izbiro vseh šolskih not, etud, šol itd. za klavir, violino, petje itd. Stalno smo posebno bogato založeni s klasičnimi in zadnjimi modernimi skladbami za vse instrumente. Matična knjigarua, Kongresni trg.

○ Oblastno priznana pevska šola prof. dr. Pavla Kozine. Začetek pouka v solopetju 1. septembra. Novi učenci se sprejemajo vsak dan od 1 do 3 popoldne v Beethovnovi ulici 9-I. Preizkušnja glasu in ukovina po dogovoru.

○ Mestna ljudska kopel v Kolodvorski ulici bo v ponedeljek, dne 5. septembra 1927 zopet otvorena.

○ Tedenski zdravstveni izkaz. V času od 22. do 31. avgusta 1927 je bilo v Ljubljani rojenih 47, mrtvorojen 1; umrlo je v tem času 48 oseb, od tega 6 tujcev in v zavodih 10 oseb. Vzrok smrti: v 2 slučajih jetika na sopilih, v 2 rak, v 2 boleznih na srcu, v 1 starost, v 2 nezgoda; ostalo druge bolezni.

○ Nalezljive bolezni v Ljubljani. Od 22. do 31. avgusta 1927 so bili v Ljubljani prijavljeni naslednji slučajji nalezljivih bolezni: 2 griže, 1 škrlatinke, 1 ošpic.

○ Prvi sladki letošnji vinski mošt 20% sladkobe se toči v gostilni in kavarni »Leon«, Kolodvorska ulica 29.

VOIKA

nasproti
Mestnega
doma.

Maribor

□ Nakup sanatorija perfektna zadeva. O nakupu mariborskega sanatorija od strani oblastnega odbora smo že poročali. Nakup je postal včeraj, v četrtek, perfektna zadeva.

□ Državna trgovska akademija v Mariboru. Šolsko leto 1927/28. Ponavljajni izpiti se prično v sredo, dne 7. sept. t. l., točno ob 8. uri. Zadnje vpisovanje v I. in II. razred se vrši še končno dne 8. sept. od 10. do 12. ure v prostorih drž. trgovske akademije na Zrinjskega trgu št. 1, I. nadstropje. Sprejemni izpiti se prično 9. sept. ob 8. uri. Natančne podatke o takšah za sprejemni izpit zvedo prizadeti pri ravnateljstvu. Končen sprejem dijakov in dijakinj v I. razred bo objavljen dne 11. sept. na oglasni deski ravnateljstva. Pričetek pouka dne 12. sept. točno ob 8. uri. — Vse podrobnosti zvedo dijaki v šoli. — Ravnateljstvo.

□ Pevci »Drave« pozor! Redne pevske vaje za moški zbor se zopet pričnejo v ponedeljek, dne 5. septembra, ob 19. uri 30 m. Novi pevci dobrodošli! Ne pozabite točnosti! — Odbor.

□ Porotne liste za l. 1928. Seznam oseb, ki se morajo v l. 1928. vpoklicati po določbah zakona od 23. junija 1873, državni zak. št. 121, kot porotniki, bo od 14. septembra naprej skozi osem dni (do 22. sept.) razporejen v konskripcijskem oddelku mestnega magistrata vsak delavnik od pol 8. do 14. ure. Vsakdo lahko v tem času seznam vpogleda in zahteva pismo ali ustmeno, da se to ali ono v njem popravi, posebno, da se črtajo osebe, ki niso sposobne za službo porotnikov, ki se ne smejo vpisati v seznam, ali pa, da se vpiše osebe, ki niso vpisane, in končno, da se uveljavi razloge za svojo oprostitve.

□ Vrtna veselica. Kat. prosvetno društvo v Melju priredi v nedeljo, 4. septembra, običajno letno veselico na dvorišču Kat. omladine v Cvetlični ulici 28. Na sporedu je razen godbe tudi šaljiva pošta, ameriški zapor in podobno. Ker se bo morebitni čisti dobiček porabil za pogrebni odsek, se vsi društveniki in prijatelji društva vabijo k prav obilni udeležbi. — Odbor.

□ Požar v Svečini. V sredo zvečer je nastal v Svečini požar pri posestniku Mariji Petrič. Na pomoč so bili klicani mariborski gasilci, ki pa vsled pomanjkanja vode sploh niso mogli stopiti v akcijo. Pomagali so le spravili na varno, kar se je dalo, ter z vodo, katero so nosili od daleč v škafih, rešiti ostala poslopja, da se niso vnela.

□ Bratska podružnica nižjih poštah in brzojavnih uslužbencev v Ptuj priredi v nedeljo, dne 4. septembra t. l., pri vsakem vremenu veselico. K tej priložnosti napravi podružnica Maribor letni izlet s pošt. pevskim društvom iz Maribora. Odhod iz glavnega kolodvora ob 11. uri 30 min. dopoldne. Člani službe prosti se prosijo, da se tega izleta udeležijo.

□ Novi grehi tatinskega Krajca. Poročali smo že, da je bil aretiran v Mariboru opasen uzmovč Krajec. Oddan je bil sodnji. Včeraj je dobila mariborska policija obvestilo, da je Krajec ukradel nekemu kmetu v Podlehniku izpod postelje 15.000 Din ter z njimi pobegnil.

□ Stanovanjski vlomilec, ki je bil, kakor smo že poročali včeraj, od policije aretiran, se zove Stefan Pavličević, star je 39 let ter doma iz Zagreba. V Mariboru se nahaja komaj par mesecev ter je bil zaposlen pri ključavničarju g. Kumeru kot pomočnik. Dosedaj je zagrešil vlome pri Hadeku, dr. Moricu, dr. Stamolu, dr. Stajniku in Dervenčku. Policija je dobila nazadnje skoro že vse ukradene predmete, med temi vso obleko. Našli so jih pri raznih gostilničarjih in natakarjih, kjer jih je Pavličević deloma zastavil, deloma prodal.

Celje

□ Javna tombola. Osrednje društvo nižjih poštah in brzojavnih uslužbencev, krajevna skupina Celje, priredi dne 4. septembra t. l. ob 3. uri popoldne na Dečkovem trgu pred Narodnim domom veliko javno tombolo z mnogobrojnimi krasnimi dobroti, kateri so že v izloži trgovine Josek, Glavni trg. Tombolske karte po 3 Din se dobijo pri vseh pismonoših in raznih trafikah.

Trbovlje

□ Kaj to pomeni? Župan Sitter je bil pred nastopom županskega mesta uradnik bolniške blagajne. Ko je bil izvoljen za župana, je prošil za dopust, da more mesto upravljal. Dopust se mu ni dovolil. Šele, ko je nastopil minister socialne politike dr. Gosar, se mu je po njem dopust dovolil. Pred dvema dneva pa je dobil g. Sitter obvestilo, da je odpuščen iz službe Okrožnega urada. Pričakujemo, da nam g. dr. Bohinjec, ravnatelj Okrožnega urada, pojasni, kaj je temu vzrok.

□ Žična železnica in drobilnik. Pred nekaj dnevi se je začela delati nova žična železnica, ki bo napeljana iz vrha Retja čez Plesko na dnevni obrat Neža. To bo največja dosežek pri nas zgrajena žična železnica in bo prenašala material v novi drobilnik, ki se je začel delati v Skalovcu in bo z zasipanjem jam preskrboval vse trbovlske jamske obrate.

□ Vodovod. S podaljšanjem vodovoda od Tratinke proti izolinici se prične v kratkem. Koj nato pridejo na vrsto tudi druge priključitve stranskih vodovodov, ki so zamišljene v letošnjem proračunu.

□ Radio hoče menda občina napeljati namesto telefona v občinsko bolnico, ker še do danes ni telefonski aparat vpostavljen, in ker je žica že davno napeljana do droga pri izolinici.

□ Posvetovalnica za matere v Trbovljah posluje redno vsak ponedeljek in četrtek od 2. do 4. ure popoldne. Uradne ure sestre so v mesecu septembru istotako le v ponedeljek in četrtek od 9. do 11. ure predpoldne.

Hrastnik

□ Turški križ. »Slovenec« je že poročal, da priredi Kerkova mladina v nedeljo pri g. Logerju gledališko predstavo »Turški križ«. Začetek pa ni ob pol 4. ampak ob pol petih popoldne. Lepake, ki smo jih nabili, so nam nasprotniki, posebno pri steklarni in kemični tovarni, razlagali. Zadevo smo javili orožnikom. Vabimo občinstvo, da se nadvse zanimive igre udeleži.

Brežice ob Savi

□ Osebnost. Ker je dosedanji gvardijan tukajšnjega samostana p. Odilo Hajšek odšel po misijonih v Ameriko in se je radi svoje odsotnosti odpovedal gvardijanski časti, je bil za novega gvardijana imenovan p. Ananija Vračko. Za vikarja pa je bil sem prestavljen p. Hubert Marovt iz Marija Nazarja.

□ Novica za dame. Ženski svet mesta in okolice bo brezdomno razveselila novica, da je otvorila Luise Werdouscheg modistovski salon v hiši gosp. Slivnika. Okusna izbira klobukov lastnega izdelka prav nič ne znošaja za zagrebškimi proizvodi.

□ Začetek šole. Šolsko leto pričeta osnovna in meščanska šola v ponedeljek 5. septembra s skupno službo božjo v farni cerkvi ob 8. uri dopoldne.

□ Avgusta meseca so umrli: Domačini Anton Drama 75 let in Janez Vogrinec 74 let, oba iz Brezine; v bolnici pa Ivan Sepetave, 10 let iz Stare vasi-Bizeljske; Marija Stritof, 22 let iz Vuličičevega, Gjuklić Dušan, 44 let, iz Novega Sada, Josip Cvrlin 49 let iz Rožnega pri Blanci, Topol Stefan 62 let iz Harmice, Jerič Franc 47 let iz Češnjice pri Cerkljah, Antonija Lončar 57 let iz Šmarja pri Sevnici. Rojenih je bilo 7 deklet in 4 dečki.

Mežiška dolina

□ Orna. S prerano smrtjo župnika g. Dobroven je osirotela naša župnija, a 28. avgust t. l. je bil za Črno dan veselja in radosti, ko je dospel novoimenovani župnik g. Razgoršek v spremstvu g. dekana in drugih duhovnikov. Zupljani in zastopniki krajevnih oblasti so mu priredili slovesen in pristen sprejem; hiše so bile okrašene z zastavami, pokali so topili. V cerkvi se je vršilo slovesno vmeščevanje. Slovesnost dneva je zaključila orlovska akademija, prirejena na čast novemu g. župniku. Tri leta je že bival med nami g. Razgoršek kot kaplan, in sicer še pod Avstrijo. Deloval je neumorno v cerkvi in na polju prosvete. Zato je bil kot izdajalec odveden od nas, sedaj se je z veseljem vrnil v našo sredo. Dobro došel!

□ Prevalje. Tudi v naši dolini so se začeli množiti hmeljski nasadi, imamo jih že 10. Bili so zelo lepi, ker vsebuje zemlja vse snovi, ki jih hmelj potrebuje. Branje je končano, pridelalo se je kakih 30 meterskih stotov. Hmelj od starih kakor novih nasadov je prvovrsten, ker se je posrečilo, da se je obrabl popolnoma zelen.

Slovenska krajina

□ Obisk iz Amerike. Pretekli dni se je v Prokururji mudil g. Golob, župnik v South Bethlehem. G. župnik je bil povsod z velikim veseljem sprejet.

□ Orlovski nastop v Dolnji Lendavi. Na Mali Šmarci, dne 8. septembra priredila oba prekmurska odseka — Žiljski in bogojnski — v Dolnji Lendavi javen telovadni nastop. To bo prvi orlovski nastop v D. Lendavi in je že radi tega pomemben.

□ Mlekarska zadruga v Črensovcih. Pred kratkim se je nanovo konstruirala mlekarska zadruga v Črensovcih, pod imenom »Prva prekmurska mlekarska zadruga«. Za predsednika je bil izvoljen državni nadzornik in posestnik g. Jožef Cigan. V oboru je tudi g. kaplan J. Meško. Zadruga ima dosedaj 88 članov in kakor vse kaže, bo dobro uspevala.

Kamnik

□ Pobjo v Šmarci. »Slovenec« je v št. 195. pomotoma poročal, da je o priliki žeganja v Šmarci neki Radomelčan s sekuro ubil nekega pd. Dolenčevega. V resnici je Dolenčev, to je France Tomšič iz Šmarce ubil Antona Šinkovca iz Radomelj. Uboj se ni zgodil na cesti, temveč v gostilni. Šinkovec je 30. avg. poškočil podlegel, Tomšič pa se je sam javil na sodišču v Kamniku. Stvar je torej sedaj v rokah sodnije, ki bo dognala resnico; zato nobenih nadaljnjih dopisov o tem ne bomo priobčevali. — Ur. — Obenem moramo vprašati okrajno glavarstvo, če je res, da je za cerkveno žeganje izdalo dovoljenje za podaljšanje policijske ure in za muziko in ples? Če je temu tako, moramo to na vsak način obojati! Nasprotno naj se ob takih dnevih policijska ura skrajša do 8 zvečer, plačaja naj se toči samo čez ulico. Razen tega naj okrajno glavarstvo ob žeganjih in podobnih prilikah, ko običajno prihaja do pretepotov, pošlje v dotične kraje orožnike, da morejo takoj posredovati.

Žiri

□ Dva volivna shoda sta bila v nedeljo. Enega je imela združena napredna lista, drugega pa samostojni kmetje. Vzbudila nista nikakega zanimanja in sta bila slabo obiskana.

□ Poročil se je bivši načelnik »Orla« br. Ivo Kavčič z gđ. Marijo Pečelin, br. Franc Miklavčič pa z gđ. Albino Kopač, hčerko bivšega občinskega gerenta Martina Kopača. Vsem želimo obilo sreče! Umrli je v Zabržniku Gregor Šubie vsled udarca, ki ga mu je zadel v glavo kolnj pri vojakih. Bil je nekaj časa v vojaški bolnici, nato pa prišel domov, kjer je po enomesečnem brezuspešnem zdravljenju podlegel težki rani. Naši zvesti družini prisojimo sožalje!

Kočevje

□ Nova brivnica. Poleg hiše trgovca Porupskija na trgu Kralja Petra Osvoboditelja je otvoril svojo brivnico H. Hutter.

□ Smrtina kosa. V Šalki vasi je umrl 27. avg. J. Kovar, star 76 let.

□ Ukraden voz sena. Hlapcu posestnika X. v Šalki vasi se je prevrnil voz sena. Ker se je bil dan že nagibal proti večeru, ga je pustil ležati čez noč na travniku. Ko je prišel drugo jutro, da bo naložil, ni bilo sena na mestu. Takoj mu je bilo jasno, da gre za tatvino. Ljudje so pa vedeli povedati, da je neki Š. meni nič tebi nič seno na svoj voz in ga odpeljal na svoj dom. Š. se izgovarja, da mu je čim hlapec dovolil, kar seveda ne drži.

□ Nova Samoupravca. Kakor se zdaj letoviščarji večinoma že vračajo, tako se je vrnila tudi kočevska »Samoupravca«, ki je bila odšla pred mesecem na oddih. Vrnila se je s sprembo, da ima zdaj priimek »novac«, dočim je imela prej priimek »ljudskac«. Pa tudi to se sklada povsem s prejšnjim primerom, saj se poitničarji navadno vrnejo vsi pomlajeni v novih oblačilih. Čeravno v istih rokah, je vendar v njej zaznati par s prejšnjim pisanjem nasprotujočih si misli.

Prosveta

□ Razpis nagrad za scenične osnutke. Uprava velesejma je razpisala 4 nagrade za scenične osnutke, in sicer: enega po Din 1000, enega Din 800, dva po 600 za Zupančičevo »Veroniko Deseniško«, Čankarjevo »Pohujanje« in dolini šentflorjanske in poljubno slovensko ljudsko ali pravilnično igro. Konkurentom je dano na prosto, da med imenovanimi deli volijo eno ali drugo, konkurira pa lahko vsak posameznik za vsa dela. Osnutki morajo biti izdelani v barvah v velikosti 30x51 s pasportjem vred. Konkurence se smejo udeležiti vsi slovenski oblikujoči umetniki. Material mora biti vpostavljen do 12. ure dne 15. septembra t. l. v zaprtih kuvertah, ime z geslom na upravo Ljubljanskega velesejma. Žirija obstoji iz sledečih gospodov: upravnika Narodnega gledališča arh. Kregar, akademik in slikar Vavpotič, arh. dr. Vurnik, ravnatelj velesejma Dular in profesor Šest.

Knjige in revije

„Čas“.

Znanstvena revija Leonove družbe. Letnik XXI. 1926/27.

□ Izšel je ravnokar šest (zadnji) zvezek letnika. Naročniki ga bodo brez dvoma veselili. Prinaša zelo dosti pouka.

□ Za 1100 letnico rojstva sv. Cirila je napisal prof. dr. Fr. Kovačič (Maribor) izredno lep članek (str. 293—315). Človek bi mislil, da je že dr. Grivec v svoji letos izdani knjigi o naših blagovestnikih vse povedal; a v »Času« čitamo še toliko novega o tem vprašanju in tili dobi. Ves članek je pisan tudi z državoslovnega stališča. Vodeč nas v 9. stoletje nam g. pis. najprej predstavi nemškorski imperij, kaj je bil po svojem namenu in kaj v resnici; v resnici je germaniziral (tudi s pomočjo nemškega episkopata 9. stol.) vse obrobne narode. Potem pa nam pis., ko je že obširno govoril o vsem nadčloveškem trudu Metodijem za organiziranje slovenske podonavske države, predstavi dva sodobnika dva kralja: Slovana Svetopolka ter Madjarskega Stefana I. Kakšna razlika med njima in kakšen usodepoln vpliv na sledeča stoletja! Svetopolk je zavzel Metodevo delo, ni maral za slovansko bogoslužje, pregнал je Metodeve učence, uničil z vsem tem slovansko podonavsko državo, ki bi bila lahko nastala in bila med z zapadom ter vzhodom; madjarski kralj Stefan I. pa vse drugače! Lepo pravi: »Kralj Stefan I., utemeljitelj madjarskega kraljevstva in krščanske civilizacije med Madjari, se je poprijel tega, kar je nekdanji podčlenitelj Svetopolk: uredil je v svoji državi v zvezi z apostolsko stolico samostojno cerkveno organizacijo. Pri pokrščevanju Madjarov so imeli glavni delež slovanski duhovniki; liturgično terminologijo, ki sta jo Slovonom dala sveta brata, so si izposodili Madjari ter ta (terminologija) še danes priča, kolike vrednosti je bilo in je delo Cirila in Metodija, ki ga pa kratkovidni Svetopolk ni znal ceniti! Ob tej vzporedbi se nam čele prav oči odpro za vse strašno zlo, ki ga je zakrivil Svetopolk, dočim so Madjari skoro 900 let uživali sadove pametne politike svojega velikega kralja. In še v

Preljuba prijateljica!

Opažam vedno, kako si otožno. Seveda glavobol, razne bolečine in težave našega spola nam je podelila mati narava! Znanost pa je iznašla sredstvo za ublaženje teh nadlog. Poskusi vendar enkrat

Aspirin-tabletke Bayer

In prepričana sem, da mi jih boš pohvalila. Pazi pa na originalnost zavojev, ki jo spoznaš po modro-belo-rudeči versvetni znamki.

enem oziru je Kovačičev članek zelo poučen: v krepki pojasnitvi, kar je cirilmetodijska ideja. Ni samo v zblizanju cerkva (dasi je to najvažnejše!), ampak tudi v pravem cerkvenem demokratiizmu: sveta brata sta bila prijatelja nižjega, zanichenanega ljudstva, nista se hotela družiti z voljaki (Svetopolkom), ki so svoj narod prezirali, so ga sramovali. Po njihju stopinjah je vobče vedno hodil tudi slovenski duhovnik, zgled: Slomšek in Krek. Članek kaže silno obširno obzorje pisateljevo; zato pa tudi v čitatelju vzbuja vse polno velikih misli. Res, krasen doselek za Cirilov jubilej!

□ Zgodovini katoliškega dijaškega gibanja med Slovenci (str. 315—326), spisal dr. Rajetan Gantar (Ljubljana), je druga razprava v tem zvezku: obravnava prvo fazo v pokretu slovenskega kat. dijaštva t. j. nekako od leta 1884 do leta 1890. Iz marjave obdelave vidimo stano resnic: kako majhni, kako neznansti, komaj vidni so začeli veliki pokrovi. Te neznanste začetke pis. zasleduje z vso možno pozornostjo (podatki pismenih in usnih). Starejšim, ki so vse to doživeli, pri vsem sodelovali, bo spis obudil prijetne spomine, mlajšim pa poglabil pogled v to zanimivo dobo. K str. 323, op. pod črto bi omenil, da je po moji vednosti tisto latinsko čestitko dunajskim kat. akademikom leta 1889. zložil sam rajni semeniški vodja dr. Jan. Kulovici.

□ Str. 326—339 sledijo pregledi. Kateremu bi dal človek prednost? Na podlagi brošure dr. Jos. Jeraja »Državljanstva vzgoja« poroča dr. L. Sušnik o državljanski vzgoji (326—330). Dr. Jos. Jeraj je pisal sicer v prvi vrsti za učitelje, ali črpal bo vsakdo iz njegove knjige obilo kruha in pube. (Ktr. 329.) — Znani don Sturzo je lani izdal knjigo (284 str.) o ital. fašizmu. Obširno o njej poroča isti prof. dr. L. Sušnik (330—335). Važna je poročevalčeva končna opomba na koncu: Sturzo ne čuti krivic, Slovonom zadržanih. — Zelo zanimiv je sestavek o sodobnem gibanju v islamu (sp. K. L.), str. 335—337. Ker imamo islam tudi v naši državi, bi želeli, da nas »Čas« o vsem tem stalno obvešča. — Jasnjo je razložena Markonijeva z akonska zadeva (str. 337 nsl.), spisal dr. G. Rožman. — Sledi še šest strani slovtva. Tu se meni zdi najvažnejše poročilo o knjigi lorda Edv. Greya »Flintdunwanzig Jahre Politik«, Marsikomu se bo zbudila želja, da bi to knjigo imel in čital. Prav pregledno o njej poroča dr. K. C. — Obširno je še ocenjena »Ljudska medicina med korškimi Slovenci« (zbrala F. P. Košir in V. Mödnerdorfer, ocenjuje Fr. Kotnik). Krajše pa Grdinova »Štiri leta v ruskem ujetništvu« (S. Kranjc) ter Kovačičev »Ljutomer« (Frst).

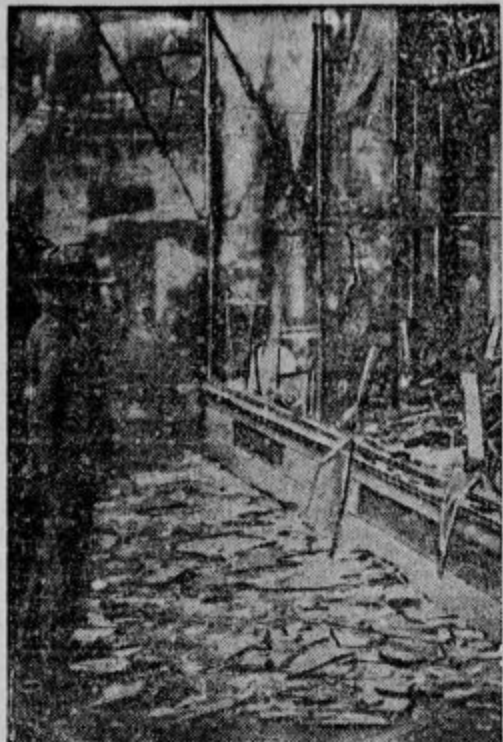
□ S tem zvezkom je torej letnik XXI. zaključen. Pridelano kazalo glasno govori, koliko važnih vprašanj in dogodkov je »Čas« v tem letu 1926/27 obravnaval; spominaj naj le nekatere: Willig in cerkev, Francišek, svetnik našega časa, Kriza moderne demokracije, Beethoven, Fr. Miklošič, Iz zgodovine majske deklaracije, Action Française... Vse to dokazuje, da nam je taka znanstvena revija — potrebna. * * *

□ Vrtee in Angelček. Izšla je št. 1. novega letnika 1927-28. Mladina bo vesela zabavne vsebine kot nove lepe oblike naših mladinskih listov. Vrtee z Angelčkom (10 števil) stane za l. 1927-28 Din 22, Angelček sam Din 8. Uprava je v Ljubljani, Sv. Petra c. 80.

□ Daritev: Silvín Sardenko. 89. 82 str. V celo platno vezana Din 25. Novo pesniško delo. Drobna knjiga izbranih spominov. Izredno intimna, vendar naivna dovolj, kakor more pisati sam o sebi le pristen lirik. Globoka misel se menja s toplo iskrenostjo in pesniško lepoto, večkrat najde vse troje obenem. Pesnitev bo vzbudila marsikomu versko radost v spominu, da je bil že tudi sam večkrat poseben predmet božje previdnosti in usmiljenosti. Knjigo je tiskala Zadruga tiskarna. Mično vinjeto je izvršil Iv. Pengov ml. Prikupno vezavo je napravila knjigovoznica K. T. D. Daljša ocena sledi. Knjigo je založila Pijeva knjižnica, ki se je ustanovila z namenom, da izdaja in širi verskoprosvetna dela naših pisateljev.

□ Dijaški koledar za šol. l. 1927-28, ki izide v založbi Slovenske dijaške zveze v nekaj dneh, bo izpolnil obširno vrzel. Izdala je tak koledar enkrat Jugosl. Matice, pa je nadaljevanje v naslednjih letih izostalo. Drobni svežič, ki ga je enkrat izdala Tiskovna zadruga, nikakor ni mogel zadovoljevati. Zato se je Slovenska dijaška zveza odločila, da tak koledarček izda odselej naprej vsako leto. Koledar obsega poleg kalendara članske o našem dijaškem organizacijskem življenju, o novem življenju, ki se budi v današnjem dijaštvu, dalje članke praktične vsebine, pregleda, formule in beležnico. Pričakujemo, da si bo koledarček nabavil vsak slovenski dijak, in da bodo segale po njem tudi naše dijakinje, ki jim je prav tako namenjen. Dobival se bo po knjigarnah in v organizacijah.

Naročajte „Slovenca“!

Iz demonstracij za Sacco in Vanzetti v Parizu.

Ena izmed slik kaže razdejani in razgrabljeni časopisni kiosk, druga pa opljenjeno trgovino na bulvaru Sebastopol v Parizu, kjer je množica nedavno demonstrirala za usmrčena laška anarhista.

Slika na levi:

Spomenik,

ki so ga te dni odkrili v Dinantu v Belgiji 45. in 148. belgijskemu pešpeľku, ki sta 23. avgusta l. 1914. junško branila mesto Dinant pred 3. nemško armado.

Iz življenja ameriških Slovencev.

S. Montanus.

Rev. dr. John Zaplotnik.

Prošlega zadnjega maja je bil na washingtonskem katoliškem vseučilišču promoviran za doktorja cerkvenega prava naš gojenjski rojak Rev. John L. Zaplotnik. No, en novi doktor, to ni samo na sebi niti med ameriški Slovenci nič izrednega. Da, tudi za ameriške Slovence je že minula doba, ko si jih moral le po raznih rudnikih in tovarnah iskati. Pretrdo so si morali tam služiti kruh, da bi tudi svoje otroke pošiljali v to težko kruhoborbo. Kateri so količkaj mogli, so jim omogočili večjo izobrazbo, vsaj v raznih strokovnih kurzi. Danes jih najdeš že vse polno po raznih trgovinah in uradih (office), brez žuljev. Nadarnejši med njimi so začeli pohajati tudi višje šole. Domala vse večje naselbine imajo že slovenske zdravnike, zobozdravnike, advokate, ki so promovirali na tamkajšnjih vseučiliščih. Ne mine skoraj leto, da bi se njih število za katerega ne pomnožilo. Seve, ti niso popolnoma naši. Domovina jih komaj še sme šteti med svoj inteligentni prirastek. Njih imena so slovenska, govorica morda napol, duh docela ameriški. Ni čuda. Rojeni Amerikanci so. Materinega jezika so se učili le od staršev. Lepota slovenske domovine jim je znana le po njih. Odkod naj vzamejo navdušenje za njo, ki nazadnje ni njih domovina mati! Kljub temu se mati Slovenija veseli napredka otrok svojih sinov in hčera. Novi doktor Rev. John Zaplotnik pa je še naše gore list. V domovini mu je kot marsikateri v njenem lastnem naročju. spoznal njeno lepoto, jo vzljubil, jo ljubi bolj kot marsikateri v njenem lastnem naročju. Ker ni kak homo novus, o katerem bi domovina tostran in onstran oceana še ničesar ne vedela, temveč si je na obeh straneh že zaslug častno ime, zasluži, da se ga ob njegovi promociji malo spomnimo.

Rojen je bil dne 19. septembra 1883 na Lužah pri Kranju. Prvih šest gimnazij je dovršil v Kranju. Dne 30. avgusta 1902 je odšel v Ameriko, ter stopil v St. Pavelsko semenišče v Minnesoti. Po dveletnem modroslovnem in štiriletnem bogoslovnem študiju je bil dne 12. junija 1908. posvečen v mašnika za škofijo Omaha v Nebraski. Nastavljen je bil za kaplana na angleški župniji sv. Neže, h kateri so spadali tudi številni Hrvati in nekaj Slovencev. Za te se je posebno zavzel. Kmalu se je med njimi sprožila misel, kaj če bi se organizirali v posebno župnijo. Po devetih letih vnetega dela in po premaganih mnogih težavah se mu je res posrečilo organizirati samostojno hrvatsko župnijo, ker so bili Hrvati v veliki večini. Leta 1917. je bila župnija pravno ustanovljena in njemu kot prvemu župniku poverjena. Z mladostnim navdušenjem je šel na delo, da pozida najprej župno cerkev in župnišče, potem pa v doglednem času že župniško šolo. Kdor malo pozna ameriške razmere, ve, da to ni lahka stvar. Navdušenje za lastno cerkev je poceni. A ko se pravi, ljudje božji, toliko in toliko tisoč bo stala samo cerkev, se to navdušenje kaj rado ohladi. Kajti ves ta denar mora ljudstvo skupaj spraviti, povečini delavsko ljudstvo, ki ob raznih križah ne ve, odkod vzeti denar za vsakdanje potrebe. Ni čuda, da je malo duhovnikov ustanoviteljev narodnih župnij, ki bi ne dobili pri tem sivih las. S primeroma neznatnim zasiguranim kapitalom začne. Ostalo gre na dolg. Cerkev in župnišče se dvigneta kakor goba iz tal. Ko ju ljudje vidijo, kaj radi pozabijo, da sta pozidana na dolgu in stisnejo roko. Ti župnik in škof glejta, kako se bosta s podjetnikom pobotala. Koliko noči župnik v

takem položaju pretuhta, kje bo dobil denar, da se za nekaj mesecev otrese podjetnika in upnika! Večkrat ga mora ali z lepo ali z grdo spraviti iz župnišča, ker se ni zadosti »nakapjal«. Tudi Rev. Zaplotnik je že ob letu po ustanovitvi hrvatske župnije maševal v novi cerkvi sv. Petra in Pavla, ki je bila samo še božja in upnikov, ne pa hrvatska. A vnet in vzoren duhovnik kakor je, si je znal pridobiti srca svojih župljanov. Zato mu ni bilo težko jim odpreti tudi roke. Poleg tega se je pokazal tudi vzornega gospodarja, kar ljudem ni ostalo skrito in je še povečalo zaupanje napram njemu. Tako je dolg od leta do leta ginil, dokler ni popolnoma zginil in začel rasti kapital za zidanje župnijske šole.

Pri vsem svojem obilnem delu in skrbih je še našel čas za pisateljevanje. On je rojen zgodovinar. Pisatelj teh vrstic je vedno obžaloval, da mu ni bilo dano, se takoj po dovršenih bogoslovnih študijah posvetiti temu predmetu. V tem slučaju bi danes gotovo zavezal stolico cerkveno zgodovine na washingtonskem katoliškem vseučilišču, ter delal čast njej in svojemu narodu. Župnijsko delo ga je preveč zaposlilo, da bi mogel ta študij intenzivno gojiti, a veselja do njega mu ni moglo zamoriti. Vsak prosti čas je porabil, da je kam skočil, nabiral snov za svoje spise. Pijonirska doba naših ameriških misijonov je njegovo polje, na katerem je doma, kakor nihče drugi.

Imeli smo že življenjepis naših indijanskih misijonarjev: Barage, Piroa, Skole. A za temi je pihitela še cela vrsta drugih slovenskih izseljeniških misijonarjev, kateri apostolsko delo, deloma med Indijanci, deloma med naseljenci je polagoma prišlo v pozabo. Zamrlo časopisje tiste dobe, nemško, angleško in naša »Zgodnja Danica«, je pač poročalo o njih plodonosnem delovanju, a novejšemu rodu niti vseh imena niso bila več znana. Zaplotnik je domače vsem tem pozabljenim junakom postavil spomenike. Ko je po starih časopisih poročilih iskal življenjskih podatkov o onem, je našel na ime drugega. Ker tuji naša imena redko čisto pravilno pišejo, včasih pa namenoma tako, da jih po svoje lažje izgovarjajo, je moral pri mnogih šele dognati, če ima res s Slovenci opraviti. Tako je o našem Leonu Osredkarju našel sledeče variante: Ozdecar, Ozdecor, Ozkar, Ottiscar, Odiscar, O' Rector.

Kakor hitro je pod spačenim imenom ugotovil sina svojega naroda, če treba tudi več let sledil po Ameriki in po domovini, dokler ni imel snovi za daljši ali krajši življenjepis skupaj. Koliko potov, koliko pisarjenja sem in tja, pogosto pisarjenja brez vsakega odmeva je bilo treba, ve le tisti, ki je kdaj zbiral zgodovinske snovi. Marsikak dolar je v ta namen žrtvoval, ki ga ni nikoli nazaj dobil. Kajti ko je bil življenjepis gotov, ga je poslal Koledarju Ave Maria, odkoder je vedel, da nima nikakega honorarja pričakovati. Ker Koledar Ave Maria ni znanstvena publikacija, ni navajal virov, iz katerih bi mogli spoznati, koliko truda ga je vsak stal. Vsi slone na strogo zgodovinski podlagi. Nekatere je z vsem znanstvenim aparatom priobčil v angleški zgodovinski reviji »Catholic Records and studies, published by the United States Catholic Historical Society of New York«. Angleščina mu v besedi in pisavi prav tako gladko teče kot slovenščina in hrvaščina.

Pri rokah imam iz njegovega peresa življenjepis sledenih slovenskih misijonarjev v Ameriki: Jakoba Trobea, Andreja Skopea, Janeza Stibiela, Andreja Andoljška, Jožefa Reša, Janeza Tancerja, Jožefa Bevena, Otona Skoleta, Ivana Leva, Leona Osredkarja. Tudi

življenje njih sorodnikov, ki so jih potegnili za seboj v Ameriko, je zasledoval, zlasti onih, ki so se, kakor že, v javnosti odlikovali. Opisal je Baragovo sestro Antonijo, kolikor znano prvo Slovenko, ki je stopila na ameriška tla. Nadalje Jerneja Piroa, nečaka Franca Piroa, ki je bil trikrat državni poslanec v Minnesoti in celih petnajst let član, vmes tudi predsednik okrajnega sveta. V letošnjem Koledarju Ave Maria je gosp. pisatelj napisal zanimivo zgodovinsko sliko: Kako je Kamničan skušal preprečiti ameriško državljansko vojko. To ni kaka humoreska, dasi se skoro tako bere. Profesor Andrej Bernard Smolnikar, rojen Kamničan, prvi slovenski komunist in krivoverec povrh, se je prav resno domišljel in prizadeval preprečiti državljansko vojko (1862). Seve, ko so takratni ameriški voditelji videli, da mu malo ozir. še precej manjka, so šli mimo njega v boj. Poleg teh daljših življenjepisov ima Trunkova knjiga »Amerika in Amerikanci«, še polno krajših iz peresa Rev. Zaplotnika. V delu ima življenjepis našega misijonarja kamnogoričana Marka Kapusa, S. J., v načrtu pa na podlagi zbranega materiala še marsikaj drugega. Če bo kdo pisal slovensko misijonarsko zgodovino, ne bo mogel mimo Amerike, kamor so se slovenski misijonarji obrnili potem, ko se v Afriki radi klime niso mogli ukoreniniti. In ko bo prišel do ameriške misijonske zgodovine, ne bo mogel mimo Rev. Zaplotnika. Jeranova »Zgodnja Danica« vsebuje o tem misijonu bogat, še malo izrpan material, do katerega Rev. Zaplotnik kljub prizadevanju žal ni mogel priti, dasi je bil pripravljen plačati prepis misijonskih poročil. A tudi komur bo ta material na razpolago, bo moral poseči po Rev. Zaplotnikovih življenjepisih, ker je on črpal snov pred vsem iz ameriških virov in delovanje naših tamkajšnjih misijonarjev na lcu mesta študiral.

Škofu vsestranska delavnost zmožnega Rev. Zaplotnika ni ostala skrita. V njeno priznanje ga je leta 1922. imenoval za svojega prosinodalnega eksaminatorja, kar je za enega foreignerja, tuja nekaj izrednega. Leta 1925. je škofija dobila svojega prvega novomešnika hrvatske krvi. Ker je župnija sv. Petra in Pavla edina hrvatska v škofiji, je bilo čisto naravno, da ga je škof poslal Rev. Zaplotniku za pomočnika. Ta je vedel, da kri ni voda, zlasti pri Hrvatih ne. Dasi je boljše znal hrvatski kot njegov tamkaj rojeni pomočnik, je vendar računal s tem in se odločil župnijo prepustiti pastirju rojaku. Ko je ljudstvo zvedelo o njegovi nameri, je na vsak način hotelo, da še nadalje on ostane župnik. A to trenutno razpoloženje župljanov ga ni odvrnilo od storjenega sklepa. Škofu je pojasnil svoje mnenje in ta se je strinjal z njim. Nikakor pa ni bil voljan, ga iz škofije pustiti. Odkril mu je namero, da ga hoče nastaviti za šolskega nadzornika v škofiji. V ta namen mu je sugeriral, naj bi si na kakem vseučilišču spopolnil svoje znanje, na njegove stroške. Rev. Zaplotnik je ponudbo hvaležno sprejel. A ker se sredi semestra ni hotel vpisati, se je odločil napraviti študijsko potovanje v Palestino, Egipt, Grško in Italijo, ter spotoma obiskati domovino. Ko je vse te kraje najprej teoretično dobro preštudiral, se je odpravil na pot. V jeseni se je na washingtonskem vseučilišču vpisal za kanonsko pravo. Za doktorsko disertacijo si je izbral temo »De vicariis foraneis«, ki jo je letošnji maj predložil in bil na podlagi nje in predpisanih ustnih izpitov zadnjega maja promoviran za doktorja cerkvenega prava. Dizertacija obsega 138 strani velike osmerke. Izdalo jo je vseučilišče med svojimi publikacijami. Že bogata bibliografija kaže, da ni delo novince na znanstvenem polju.

Doktore! Ko Ti v svojem in v imenu domovine častitam k promociji, obenem izražam željo, da bi se kot pisatelj vrnil na zgodovinsko polje in napisal celotno zgodovino tega, kar so naši misijonarji pionirji storili za Ameriko. Vedno je bila moja želja, da bi se kdo našel, ki bi Amerikancem v njih jeziku povedal, da so med »Catholic Makers of America« tudi neznatni Slovenci častno zastopani, častneje, kot marsikateri drugi večji narod. Če jim Ti ne boš tega povedal in dokazal, jim ne bo nihče. S tem boš Slovincem v tamkajšnji katoliški javnosti veliko koristil, obenem pa za našo kulturno zgodovino napisal eno najlepših poglavij. Ako boš glede tukaj nagromadene snovi potreboval moje pomoči, sem Ti drage volje na razpolago. Bog s Teboj!

Sport

NEDELJSKE NOGOMETNE TEKME.

Semifinale pokala za poškodbeni fond: Ilirija — Krakovo.

Internacionalna tekma: S. K. Rapid, Celovec — S. K. Slovan.

Nedelja, 4. t. m. nam prinese prvo internacionalno tekmo letošnje jesenske sezone. Agilni S. K. Slovan, ki je pred kratkim praznoval svojo 15. letnico, je angažiral za ta termin celovški Rapid. Goet nam je sicer še popolnoma neznan, vendar igra v svoji domovini prav važno vlogo ter beleži lepe rezultate. Vsekakor bo enakovreden nasprotnik S. K. Slovanu, ki še bo pač moral potrditi, ako hoče doseči lep uspeh. Tekma se vrši na igrišču Ilirije in prične ob 17. uri.

Kot predtekma se vrši istotam ob 15.30 uri semifinalna tekma za pokal poškodbenega fonda in sicer med Ilirijo in Krakovom. Zmagovalec te tekme pride v finale s Primorjem. Ilirija sicer ne more nastopiti s kompletnim prvim moštvo, ker nastopijo nekateri njeni igralci v podsaveznem teamu v Beogradu. Tako bodo moči precej izenačene ter obeta biti ta tekma z agilnim in poštvovalnim Krakovom prav lepa in zanimiva.

Nadaljevanje juniorskih tekem za pokal SK Ilirije. — V nedeljo, 4. t. m. odigraja pokalno tekmo juniorski moštvi Jadrana in Marsa ob 10. uri na igrišču SK Ilirije. Finale med Ilirijo in Mariborom se vrši prihodnjo nedeljo 11. t. m. kot predigra tekmi Ilirija: Borac (Split).

Darovi

Kuratorij za slepe se iskreno zahvaljuje p. n. gospem, ki so nabirale letos članarino rednih in podpornih članov pri raznih društvih. Dobili smo po ge. Ludvigi Šentpeter, podružn. sv. Cirila in Metode 158 Din, Golobovi (orliška podzv.) 10, Žitkovi (Kola jugosl. sester) 220, Cvelbarjevi (Dobrodružnost) 1518, Prelečvi 466 in Vohinjevi 740 (žen. podruž. sv. Cir. in Met. v Šiški), Bahovčevi (Atena) 1140, Šerkovi (Zenski pokrat) 179, Siševi (Sentjakob-trnovska podruž. sv. Cir. in Met.) 40, dr. Majaronovi 480, Wessnerjevi 120, gđe Viti Zupančičevi (slov. učiteljice) 320 Din. Poleg teh pa so nam poslali po ge. Siševi Politi, društvo St. Jakob 100, Zenska Ciril-Metodova podruž. St. Jakob-Trnovo 100 in Moška istotam 100 Din; neimenovan gospod 100 in Moška istotam 100 Din; A. Čepon mesto venca na grob gđe. Remčevi 100; neimenovan gospod 53 Din. Po poštni hranilnici so darovali: Vrazem. zavarov. 1400, Zadr. gosp. banka 1000, Stavb. zadr. »Akad. dome« 720.40; Ptujsko prednj. društvo 200, Kavčič R. v Ormožu in Vovko I. v Sv. Petru pri Novem mestu po 100, Obrt. hran. in pos. društvo na Bledu 50, Pokorn Fr. v Besnici 25, Črnoga I. v Zdolcih in Zidar Fr. v Lembergu po 10; Brlec Fr. v Kandiji 2.50; pa hranilnice ozir. posojilnice: Maribor 2000, Ljubljana ljudska 1000, Sevnica in Ormož po 500; Novo mesto, Poljane nad Sk. Loko, Skočjan pri Mokronogu po 250; Braslovče, Celje ljudska, Kranj, Maribor spodnješt. po 200; Kmet. del. Dol pri Hrastniku, prekmurska v Mur. Soboti, Ruše, Vel. Lašče, za sodni okraj Lašče in okolice, Vrhnika po 100; Črnomelj, Hajdina, Hoče, Ljutomer okr., Slivnica pri Mariboru, Središče ob Dr., Škofja Loka ljudska, St. Jernej na Dol., Vitanje po 50; Dragatuš, Sv. Anton v Slov. gor., Sv. Martin pri Vurbergu, St. Janž na Dr. polju po 25; Cerklje ob Krki, Dravograd, Sv. Benedikt v Slov. gor., St. Rupert pri Mokronogu, Vurberg po 20; kmečka v Radovljici 15; Cerklje pri Kranju, Kranjska gora, St. Peter pri Mariboru, kmeč. v Teharjih. Velenje po 10 Din. — Prisrčna hvala darovalcem in iskrena prošnja do onih, ki bi se mogli še spomniti največjih revežev — slepcev.

Gospodarstvo

Jesenski velesejem.

Razstava kmet. strojev. Poljedelce opozarjamo na veliko razstavo kmetijskih strojev, ki se vrši v okviru Kmetijske razstave od 17. do 26. septembra t. l. v Ljubljani. Razstavljeni bodo vsakovrstni stroji in orodja za kmetijstvo, sadjarstvo, vrtnarstvo, čebelarstvo, kletarstvo, mlekarstvo in sirarstvo. Razstavljenih bo na stotine strojev v velikem paviljonu, ki meri 600 m² prostora. Bo to največja, dosedaj prirejena razstava kmetijskih strojev. Poleg tega se vrši v okviru kmetijske razstave še sadjarska in zelenjadna razstava, mlekarstva, sirarska, čebelarstva in vinska razstava. Dne 25. sept. to je v nedeljo, pa se poleg vsega tega vrši še velika razstava plemenskih konj, zvezana z dirko. Legitimacija stane 30 Din in dovoljuje polovično vožnjo na vseh osebnih in brzdovskih. Legitimacije se lahko naroče pri velesejemskem uradu v Ljubljani, prodajajo jih pa tudi kmetijske organizacije in denarni zavodi.

Razstava plemenskih konj se vrši dne 25. septembra t. l. v Ljubljani na Kmetijski razstavi na velesejmu. Razstavljeni konji se bodo delili v sledeče skupine: 1. Stiri- in petletne toplokrvne kobile, 2. tri- in štiriletne mrzlokrvne kobile, 3. žrebce kobile, 4. eno- in dveletne žrebce, 5. žrebci, 6. žrebci, 7. gospodarski konji. Prijave sprejema upraviteljstvo drž. žrebčarne na Selu in velesejemski urad. Za odlikovane konje se dobe denarne nagrade, zlate, srebrne in bronaste kolajne ter diplome.

Radio-razstava amaterjev na pokrajinski razstavi v Ljubljani v jeseni se vrši od 17. do 26. septembra. Odlikovanci-amaterji dobe lepo nagrado v denarju in materijalu. Prijavilo se je že lepo število razstavljalcev, prosimo pa, da se vsi zamudniki prijavijo najkasneje do 8. septembra pisмено pri Radio-klubu, Ljubljana.

Izbrano namizno sadje in zelenjad si bo po nizki ceni mogel kupiti vsak posestnik pokrajinske razstave v Ljubljani v jeseni, ki se vrši od 17. do 26. septembra. Sade bo razstavljeno v ameriških zabojih po 25 in 50 kg vsebine. Zastopano bo vsakovrstno namizno sadje sadjarjev z Dolenjske, Gorenjske in Štajerske.

Pristni med vseh kakovosti in po nizki ceni bo napredaj na pokrajinski razstavi v Ljubljani v jeseni od 17. do 26. septembra. Za kvaliteto medu jamčijo imena naših najodličnejših čebelarjev-razstavljalcev.

Konferenca mlinarjev.

Iz Belgrada nam pišejo: Kmetijsko ter trgovsko ministrstvo sta poslala belgrajski Industrijski zbornici izjavo, da želita slišati mnenje mlinarjev sedaj, ko se stavi predlogi o mletju enolične moke.

Radi tega je Centrala industrijskih korporacij po sporazumu z belgrajsko Industrijsko zbornico sklicala mlinarje iz cele države na predkonferenco v dvorani Industrijske zbornice na dan 2. sept. ob 10 dopoldna.

Ker je to izredno važno za vse mlince, je pričakovati velike udeležbe.

Zveza mlinov Srbije je pri tej priliki sklenila vse prisotne mlinarje pozvati na splošno konferenco mlinarske industrije dne 3. sept. Na tej konferenci bi se razpravljalo o delu mlinarske industrije v splošnem, o železniških tarifih z ozirom na mlinarske izdelke od 45 na 7 zl. kron, o izdelovanju moke za potrebe vojnega ministrstva, o konvenciji zveze madjarskih in avstrijskih mlinov ob priliki povišanja uvoznih carin v Avstriji za mlinarske izdelke od 140 na 7 zl. kron, o ukrepih za izboljšanje dela naših mlinov ter o možnosti ustanovitve zveze mlinov za celo državo.

Tržno poročilo.

Zatec, 31. avg. Nakupovanje hmelja se nadaljuje; cene so okrog 2550 Kč za 50 kg.

Nürnberg, 30. avg. Dovozi 450 bal, od teh 400 po železnici. Povpraševanje je bilo za prvovrsten hmelj, srednji hmelj pa se je težje plasiral. Cene za prvovrstni hmelj so neizpremenjene. Notacije so bile za tetnanski 240—320, halertanski prima 270—290, srednji 220—260, tržni 170—235.

Zvišanje cen za pisane tkanine. Iz Prage poročajo, da so vodilne tvornice pisanih tkanin z ozirom na dvig cen bombažnega prediva za 50—60 odstot in ker se ta dvig še vedno nadaljuje, zvišale s 1. sept. t. l. cene pisanih tkanin za povprečno 20 odstot. Istočasno se uvede splošen pribitek na karirano blago. V juniju so bile zvišane za 10 odstot.

Celjska posojilnica zvišuje kapital. Celjska posojilnica d. d. ima svoj občni zbor dne 20. sept. v svoji sejni dvorani ob 17. uri. Dnevni red je: zvišanje kapitala in izprememba pravil.

Merkantilna banka sklicuje svoj občni zbor na dan 14. t. m. ob 16. uri v sejni dvorani Zadrške gospodarske banke v Ljubljani. (Bilanca 1926, volitve uprave in nadzorstva.)

Odtok zlata iz Anglije. Odkar se je uvedla zlata valuta v Angliji, znaša odtok zlata pri Bank of England 6.2 milijona funtov šterlingov. Izgledi so za velike dovze iz Južne Afrike, kjer Argentina direktno kupuje zlato.

Avstriji ponuja Amerika poceni dolarje. V zadnjih dneh se je zelo povečala na Dunaju ponudba dolarskih kreditov. Prišlo je do zaključkov na bazi 4.875% in še nižje; tudi za nemški račun so bile stavljene Dunaju kratkoročne ponudbe.

Avstrijski suhi premost. Alpska montanska družba namerava v kratkem zgraditi drugo napravo za sušenje premosta. S sušenjem se kurilna vrednost premosta zviša od 8500 na 5150 kalorij. Pri tem se seveda znatno zniža premostova teža, ker v premostu ni več vode. Letno bo mogla Alpska montanska družba dobiti v svojih dveh napravah 120.000 ton sušenega premosta.

Ureditev turskih dolgov. Po dolgotrajnih pogajanjih je prišlo do sporazuma z inozemskim upniki Turčije glede vprašanja kuponov. Gre za plačilo 64.5% vsega turskega javnega dolga, ki je znašal 131 milijonov zlatih funtov. Ostanek bodo morale plačati nasledstvene države Turčije po ključu (v odstotkih celokupnega dolga) Grška 8.4, Sirija in Libanon 4.1, Jugoslavija 4, Irak 2.5, Belgija 1.3, Mosul 1.1 in Hedjas 1.1%.

Borza

Dne 1. septembra.

DEJAR.

Italija tendirala mednarodno in pri nas malo čvrsteje. Zaključena je bila v Ljubljani po 300.50. Drugače v kurzh in izprememba. Promet je slab; privatna ponudba znatna, Narodna banka je dala Curih ter nekaj Londona.

Ljubljana, Berlin 13.52—13.55 (13.535), Curih 10.94—10.97 (10.955), Dunaj 7.99—8.02 (8.005), London 275.85—276.65 (276.25), Newyork 56.65—56.85 (56.75), Praga 168.05—168.85 (168.45), Trst 308.50—310.50 (309.50).

Zagreb, Berlin 13.52—13.55, Curih 10.94—10.97, Dunaj 7.9875—8.0175, London 275.85—276.65, Newyork 56.65—56.85, Praga 168.05—168.85, Trst 308.83—310.83.

Curih, Belgrad 9.15, Amsterdam 207.825, Berlin 123.88, Budimpešta 90.75, Bukarešt 3.21, Dunaj 73.08, London 25.215, Newyork 518.70, Pariz 20.382, Praga 15.265, Trst 28.23, Sofija 3.75, Varšava 58, Madrid 87.63.

Dunaj, Devize: Belgrad 12.48, Kodan 189.80, Milan 88.63, Newyork 709.20, Pariz 21.01, Varšava 79.23. Valute: dolarji 707, angleški funt 34.43, lira 38.63, dinar 12.48, češkoslovaška kruna 21.02.

Praga, Devize: Lira 183.75, Zagreb 50.4250, Pariz 132.25, London 164.05, Newyork 33.75.

Dinar: Newyork 176.12, London 276.10, Berlin 7.40.

VREDNOSTNI PAPIRIJI

Ljubljana, Celjska 197—199, Ljublj. kreditna 140 den., Merkantilna 80 bl., Prašedion 850 den.,

Kred. zavod 160 den., Kranj. ind. 345 den., Ruše 280—270, Vevče 135 den., Slavonska 56 den., Sečar 104 den.

Zagreb, 7% invest. posoj. 86.50, agrari 50.50, vojna odškodnina 856, sept. 856.50, okt. 360—362, Hrv. esk. 91, Hipobanka 55—56, Jugobanka 91—92, Prašedion 850—860, Ljublj. kreditna 140—147, Sečar 510, Trbovlje 465—470, Vevče 135—140.

Dunaj, Podon.-savska-jadr. 77.80, Zivno 98.50, Hrv. esk. 11, Alpine 47.25, Greinitz 6.50, Leykam 12.15, Trbovlje 58.50, Slavex 12.40.

BLAGO:

Ljubljana, Les: Brzojavni drogovci, smrekajelka, bor od 8—12 m fko vag. meja, 10 vag. po

290; iščejo se: bukova drva suha, cepanice, fko v. naklad. post. 19.50 den., bukovi nečamani plohi 38—100 mm od 2.50 dolž, od 20 cm širine, l. 11, fko vag. naklad. post., 420 den., trami po notri kupca fko vag. naklad. post., 240; zaključki 10 vag., tendenca neizpremenjena.

Dož. pridelki: Vse samo ponudbe slov. post., plač. 30 dni, dob. prompt: pšenica bačka 78 do 79 kg, 2% ml. tar. 344.50—352, ista za septemb. 347—349.50, sremška 78—79 kg, 2% ml. tar., 337—339, slavonska 78—79 kg, 2% ml. tar. 334—339, koruza bačka, nav. vozn., 250—255, ml. tar., 245—250, moka fko Ljubljana, pri odjemu cel. vag., plač. po prejemu 500, zaklj. 1 vag., tendenca neizpremenjena.

Turistika

Dr. Josip Ciril Oblak:

Nekaj o naših potopisih in še kaj.

Ko sem pričel pred več kot 30 leti po nekem naravnem popotniškem nagonu »planinariti« po svetu, je bila četa takozvanih slovenskih »hribolazcev« razmeroma še jako mala. Danes je narasla v veliko armado, v kateri se v zadnjem času odražajo posebne sorte »hribolazcev«, takozvani »plezalci«. Da je temu številu slovenskih turistov primereno naraslo tudi število takih, ki mislijo, da so polklicani, povedati na papirju drugim ljudem razne dogodovščine na svojem potu, je tudi precej naravno. Te svoje duševne produkte imenujejo »potopise«. Kakšna duševna hrana so ti takozvani »potopisi«, nam je prav efektivno povedal Izidor Cankar v svojem romanu »S potic...«. Zdej imamo tudi že takozvano »plezalnico« — sit venia verbo — literaturo.

Takozvani potopisi seveda niso nič novega v slovenski literaturi.

Ze slavni Janez Negoda, kakor je imenoval sebe Fran Erjavce, posnema v znamenitem svojem potopisu »Iz Ljubljane v Šiško« z izvrstno fronjo tedanje potopise. Teh je bilo že tedaj — legija! Erjavce jih je menda s posebnim veseljem bral, saj so baje i njegovega »šlinarja z Golovca« tako navdušili, da bi ga ne bil živ krst več obdržal doma. Res bi bil moral imeti ledeno srce, da bi ga ne bili pogreli spisi, v katerih je tako »mišeno« popisano, kako se pota križajo, kdaj gre cesta po ravnam ali navkreber, koliko minut in sekund se potrebuje od te vasi do one, kje je nabita nemška knjižpota tablica (tedaj še ni bilo »Slov Planinskega društva«), koliko cm je široka in s približno koliko žebli je pribita na steno hiše ali na tram...

Da se tudi danes v sedanjem času »med cveticami na peščenem polju naše literature ne obnaša slabo potopis«, — da se poslušaj Erjavčeve ironije, — kaže, da imamo zato tudi že strokoven list »Planinski Vestnik«.

Nekdo je napravil izlet na divno gorenjsko stran. »Dobro se je imele, oblezel je vse znamenitosti,« na katere njemu, kakor tudi vsakemu ostanejo spomini neizbrisni. Ko se je vrnil z »okreptano in prenovljeno dušo« (tako misli vsaj velika večina teh potopisev, — mora stati na koncu vsakega poštenega potopisa!) domov, misli seveda, da je neobhodno potreba, da spiše za reklamoc potopis, torej pero v roko!

Zjutraj točno ob 5.20 uri (za človeštvo v njegovo zgodovino zelo važno!) je vstal. Da je sijalo sonce, tega ne sme pozabiti povedati. In prijateljevo pismo! To je silno važno! Če le možno se citira vsaj kak pasus iz pisma z vsemi ortografskimi napakami vred. Vlak je imel zamudo 27 minut in nekaj kilohil sekund (to si je še takrat zapisal v »notesc, da bo imel tako velepomembni podatek za svoj — potopis). Med čakanjem sta šla zajtrkovat — kar je silno važno — v bližnjo gostilnico, kjer vsakemu popotniku radi postrežejo. (Tu se našteje in omeni, kar sta snedla in spila.) Potem sta plačala toliko in toliko ter odšla nazaj na kolodvor, kjer jih je čakal hlapon. Konduktar — dobro ga je slišal — je s hripavim glasom zavpil »vstopite« in potem sta se v takem in takem vozu peljala ... itd.

Na koncu »sumotvorca« je treba eventuelno postaviti še par verzov Gregorčiča ali Vodnika, da dobi spisa bolj »poetično lice«. In potem v javnost z njimi! Takih potopisov, ki so podobni drug drugemu kakor čifut čifutu, se je nabralo že precej v naši »turistični literaturi«. Mnogo ljudi jih, hvala Bogu, ni bralo, a kdor jih je — naj jih je potem že pisal Peter, ki z matematično natančnostjo z metrom in z uro v roki navaja razdalje in višine posameznih točk, knjižpota tablic in drugih takih znamenitosti, ali Pavel, katerega je na potu vedno

močil dež in so mu oblaki ob vsaki priliki zakrili prekrasni razgled, — gotovo jih ne bo nikdar več, še manj pa se bo navdušil za naše lepe kraje in prirodo, za katero končno gre, a vzbuditi zanimanje za lepe kraje ter poglabljati v lepoto prirode, to je gotovo vsakega potopisa namen, ki se zahteva od njega, naj si bo že znanstven ali leposloven ali pa oboje.

Zato pa tudi ni tako lahko pisati potopisov, kakor mislijo izvestni turistični »pisatelji«, ko je treba izpolniti vse te in one »zahteve«, ki so za izvoljena lahke, za drugega težke in neizpolnjive. Lahko je seveda povedati, kdaj je dotični slavni turist vstal, koliko je imel vlak zamude, kolikokrat na dan in kaj je jedel, v kateri gostilni, »kjer vsakemu radi postrežejo z jedjo in pijačo«, se je ustavil, koliko je gora visoka, s kako barvo in katero družbo je zaznamovalo pot, kolikoli tablic in kje jih je videl nabite, koliko beračev je srečal itd., ali to, oprostite, ni — literatura in nje — namen...

Napisati dober potopis, ki naj ima literarno vrednost, je kočljiva stvar. Treba imeti dosti finnega opazovalnega duha in čustva in — least not least — okusa...

Kdor nima nobenega smisla in nobenega pojma o botaniki, niti v geologiji, niti sploh o prirodoslovju, ni pravi turist, ni pravi popotnik, ta naj ostane rajši doma, ali pa vsaj ne piše — potopisov! Tudi zgodovinski podatki so dobrodošli, a tu je morda najkočljivejša stran potopisa. Ni ogabnejšega v potopisu kakor naštevane letnic in brezpomembna, suhoparna, vsiljiva zgodovina pri vsaki malenkosti. Isto velja za drugo, znanstveno primes, pa naj bo to botanika ali geografija ali tudi problematična nomenklatura.

Potopisov pa bi sploh ne smel pisati tudi niko, ki ni v njem tudi nekaj pesniške žile, pa tudi porcije zdravega humorja, a pri tem jih toliko zaide v ogabno neprebavljivo sentimentalnost ali brezokusen humor, ki ni humor.

To je zelo subtilna reč. Tu ni nobenega recepta, nobenih norm: v pravilnem doziranju vseh teh »sestavin« dobrega potopisa leži punctum saliens.

Potopisec, ki pričenja svoj potopis s popisom zajtrka in hoje na kolodvor, ni nič boljši od onega kmečkega, a zato vsaj naravnega fanta, ki prične svoje pismo s tem, da vzame pero v svojo desno roko, je pomoči v črno tinto ter pozdravlja svojo ljubo dekle čez hribe in doline. Samo, da je ta kmetijski fant priprostejši, neprilijenejši, naravnost in v tudi — pristranejši... toda oni kmetijski fant noče biti — literat...

A ne bom dociral, kako bi moral kdo pisati, in po katerem receptu, — ker tega ni. V tem oziru ima nad vse prav Lajovic, ko pravi, da je kritika nekaj negativnega pravzaprav: ti ne poveš in ne učiš, kako bi imel pisati in komponirati, ampak, kako ne smeš, da bo dobro.

Razume pa to samo — mojster. Kugy je eden izmed njih.

Kdor hoče pisati potopise, vzemi v roko naj-novejšo Kugyjevo knjigo... Pa tudi to ti ne pomaga, ako nimaš svojih misli, ari in glave na pravem mestu, pa makar, da prešudiraš vse Ratze-love študije o slikanju prirode. Skratka, ako sam od sebe nisi mojster. Zidati — po našem Vodniku — se lahko naučiš, pisati ne. Dobih lahko nekaj forme, a lastnih misli iz tujih knjig ne moreš črpati. Kdor pa nima teh, ta nima dostopa v kraljestvu izvoljenih, ki jih je obsešil dobri genij.

Turistični pisatelj ima največ priložnosti, da postane dolgočasen in da muči bralca z nepotrebnimi...

KUPUJTE SREČKE

II. STADIONSKE LOTERIJE

Glavni dobiček vila »Stadion«, Din 160.000.—

Mark Twain:

Kraljevič in siromak.

Pravljica za mlade ljudi vsake starosti.

Iz angleščine prevel: Jos. Poljanec.

—oo—

Vsebina:

Predgovor.
Prvo poglavje: Rojstvo kraljeviča in siromaka.
Drugo poglavje: Prva leta malega Tomažka.
Tretje poglavje: Tomažek sreča kraljeviča.
Četrto poglavje: Prvi križi in težave kraljeviča.
Peto poglavje: Tomažek visok plemenitaš.
Šesto poglavje: Tomažek dobi nauke.
Sedmo poglavje: Prvo kraljevsko kosilo malega Tomažka.
Osmo poglavje: Veliki državni pečat.
Deveto poglavje: Sijajna prireditelj na reki Temzi.
Deseto poglavje: Kraljevič v škripcih.
Enajsto poglavje: V mestni hiši.
Dvanajsto poglavje: Kraljevič in njegov rešitelj.
Trinajsto poglavje: Kraljevič izgine.
Petinajsto poglavje: Kralj je mrtev — živio kralj!
Petinajsto poglavje: Tomažek kralj.
Šestnajsto poglavje: Državni javni obed.
Sedemnajsto poglavje: Fiširiš Prvi.
Osemnajsto poglavje: Kraljevič pri potepuhih.
Devetnajsto poglavje: Kraljevič pri kmetih.
Dvajseto poglavje: Kraljevič in čudni puščavnik.
Enindvajseto poglavje: Hendon rešitelj.
Dvaindvajseto poglavje: Zrtev izdajstva.
Triindvajseto poglavje: Kraljevič jetnik.
Štirindvajseto poglavje: Rešitev.
Petindvajseto poglavje: Na Hendonovem domu.
Šestindvajseto poglavje: Zatajen.
Sedemindvajseto poglavje: V ječi.
Osemindvajseto poglavje: Zrtvovanje.
Devetindvajseto poglavje: V London!
Trideseto poglavje: Tomažkov napredek.
Enoin seto poglavje: Spoznavalni sprevod.
Dvaintrideseto poglavje: Dan kranja.
Trintrideseto poglavje: Edvard kralj.
Koniec: Pravica in povračilo.

—oo—

Napisati hočem pravljico, ki mi jo je pravil nekdo, ki jo je slišal od svojega očeta, ki jo je tudi slišal od svojega očeta in jo je le ta zopet slišal od svojega očeta — in tako dalje nazaj v davne čase. Tristo let in več so jo očetje izročili svojim sinovom in jo tako ohranili. Morebiti je zgodovinska resnica, utegne pa tudi biti legenda, ustno izročilo. Znabiti se je v resnici prigodila, znabiti pa tudi ne; lahko pa se je prigodila. Morebiti so jo modri in učenjaki nekdane čase verovali, zna pa tudi biti, da so jo samo neučeni in priprosti ljudje ljubili in jo verovali.

Prvo poglavje.

Rojstvo kraljeviča in siromaka.

Nekega jesenskega dne v drugi polovici šestnajstega stoletja so se v starodavnem londonskem mestu rodil siromašni družini s priimkom Kanti sin, ki si ga niso želeli. Taisti dan se je tudi neki drugi, bogati družini z imenom Tudor rodil sin, ki so si ga silno želeli. Vsa angleška država si ga je želela. Angleška je tako zelo hrepenela po njem, si ga želela in prosila Boga, da bi ga ji dal, da je ljudstvo sedaj ko se je bil res rodil, malodane znorelo od veselja. Ljudje, ki so se komaj poznali, so si podajali in stiskali roke, se poljubovali in ukali. Vse je praznovalo in visoki in nizki, bogatini in reveži so pirovali, plesali in postali prav židane volje. In to je trajalo več dni in več noči. Po dnevi je nudilo londonsko mesto krasen prizor. Z vsake hiše, z vsakega okna so vihrale zastave, in po ulicah so korakali sijajni sprevodi. Enako krasen prizor je nudila noč. Na vseh cestnih vogalih so goreli kresovi in okrog njih so rajale množice veselega ljudstva. Po vsej deželi niso govorili o ničemer drugem kot o tem novorojenem detetu, o Edvardu Tudorju, angleškem prestolonasledniku, ki je zavil v svilo in baržun ležal v zibelki, in se ni zavedal vsega tega rajanja in veselja, ni vedel, da ga negujejo veliki plemenitaši in visoke gospe čujejo nad njim — on se tudi ni zmenil za nič.

Ziva duša pa ni govorila o onem drugem detetu Tomažku Kantiu, ki je ležal zavil v borne cumje, razen siromakove družine, ki ji je pravkar bil prišel delat preglatice s svojim prihodom.

Drugo poglavje.

Prva leta malega Tomažka.

Preskočimo nekoliko let.

London je bil petnajst sto let star in za tiste čase zelo veliko mesto. Štel je kakih sto tisoč prebivalcev, nekateri mislijo, da celo še enkrat toliko. Ceste so bile ozke in krive in umazane, zlasti v tistem delu mesta, kjer so bivali starši malega Tomažka in ki ni bil daleč od Londonskega mostu. Hiše so bile lesene, prvo nadstropje je štrlelo iznad pritličja na cesto in drugo je molelo svoje komolce preko prvega. Čim višje so bile hiše, tem širše so bile. Videti so bile kot ogroda iz močnih vse križem stojih tramov, med katerimi je bila opeka ali kameenje, ometano z ometom. Tramovi so bili rdeče ali modro ali črnoobarvani, kakršni je bil pač okus posestnika, in tako so bile hiše prav slikovite videti. Okna so bila majhna, so imela majhne šipe v obliki romba, in so se odpirala na zunan in na tečajih kakor vrata.

Hiša, v kateri je stanoval Tomažkov oče, je stala v neki umazani ozki zagati, ki so ji rekli Ofal Kort, zadaj za ulico Puding Lane. Bila je majhna podrtija, ki je na vseh koncih ležala na kup, bila pa je natlačeno polna bednih, siromašnih družin. Kantijski so imeli eno sobo v drugem nadstropju. Mati in oče sta imela v kotu neko posteljišče, Tomažek in stara mati in dve sestrici Bet in Nan niso imeli tako omejenega prostora — vsa tla so jim bila na uslugo in so lahko spali, kjer se jim je zljubilo. Na tleh so imeli eno odedo, dve, in nekoliko svežnjev stare, umazane slame; ampak temu ni bilo mogoče reči postelja, ker ni bilo nič urejeno; zjutraj so zmetali vse skupaj na eno samo kopico, zvečer pa si je vsakdo izbral ž nje, kar je zase potreboval.

nim popisovanjem in nevažnimi podatki. Gleliti pa mora v prvi vrsti, da vpliva na čut in srce braleca, da isti doživi z njim njegovo pot. A večina naših popisovalcev ni nikakor umetniško doživljajo, niti nimajo strokovne, niti znanstvene vrednosti. To je konglomerat stavitike in brezidejna komplikacija absolutno nevažnih dogodkov, v katerih umetniško ne doživlja nič niti pisec niti bralec. Tak popis je pol tišč pol mišč in je k večjemu, in še to — slab — vodi ali kašpot.

Dobro popisati pa ni tako enostavno stvar, kakor bi človek mislil. In zakaj? Lessing primerja v svojem »Laokoon« slikarstvo in pesništvo in razvija te-le misli:

Stvari, ki so v naravi ena poleg druge, pred očmi, ki stvar slikarje, dočim pred očmi pisatelja ali pesnika predvsem dogodke, ki se vrste časovno drug za drugim. Vendar pa ni izključeno iz delokroga pisateljskega tudi popisovanje stvari, ki so v naravi ena poleg druge. Tu pa je treba, da pisatelj kolikor moči kratko, primerno, plastično in resnično predloži kraj in da ne zaide preveč v detajlirano popisovanje, ker potem bi začel čez svoje meje, v delokrog slikarja in zgrešil glavni smoter. To pa ni čisto točno in danes marsikaj ne drži več. Imamo pa tudi literaturo, ki ni samo znanstvena.

V tem oziru so poleg Francozov Nemci močnejši ter se kaže ta genre literatura v njihovem »Kosmos«, kjer se takorekoč spaja znanost s poezijo.

Ko je izšla znamenita Kugyjeva knjiga »Aus dem Leben eines Bergsteigers«, ki je fenomen v nemški literaturi, sem jo staval za zgled. Toda tudi Slovenci nismo čisto brez svoje literature s svojih planin, čeprav v drugem žanru. Tu je že skoro pozabljen knjiga Janeza Mencingerja »Hoj na Triglav«, ki se vse premalo omenja.

Mencinger ni iskal po zemljepisnih potev in natančnih posameznih vrhuncih, tudi ni iskal po notesih podatkov za svoj spis, ampak je zajemal iz — čutečega srca. Zato je dosegel tudi namen, ki ga mora imeti vsak popis. Seve se ne more zahtevati, da bi vsakdo pisal a la Mencinger, kar cel popis »romane« takih »spominov«, v katerih pisatelj poleg klasičnih prizorov in zanimivih epizod razvija razne filozofske misli. A to se more zahtevati, da se naj ne muči bralec s suho statistiko; zato imamo razne »Baedekerje«, »vodnike«, »scenilnike« itd. in z zgolj takimi nevažnimi podatki, ki nimajo prav nobenega pomena niti za znanstven niti za leposloven popis. Zato tudi ne rečem, da so ti Mencingerjevi, pred vsem beletristični »spomini« vsakega stališča najboljši popisi, a pisani so tako, da jih vsak z veseljem in z zanimanjem bere in z zadovoljstvom odloži.

Berite izvestni popis po Kugyju tudi to »hojo«. Na krasnem Velem Polju, kjer je nekaj vodniku prekipevala duša vzpričo veličastja prirode in so se izlila njegova čustva v lepo odo, boste srečali tudi starega našega popotnika Erjaca. Spomnite se ga tedaj, vzemite v roko njegovo »pot iz Ljubljane v Šiško« in če boste razumeli njegovo ironijo, boste pisali drugače, oziroma sploh — ne boste pisali!

Nebo v septembru.

Dne 24. septembra ob 2. uri zjutraj bo prišlo solnce zopet v nebesni ekvator, dan in noč bosta enako dolga, tedaj imamo jesensko enakonočje in takrat bo začetek jeseni.

V septembru se skrči dan od 13 ur 27 minut na 11 ur 45 minut, torej za uro in tričetrt. Čas pa, za katerega se skrči dan, ne odpade v enaki meri na jutro in večer, nego tako, da traja popoldne manj časa ko dopoldne. Raditga se prične v jeseni nekoliko prehitro mračiti. Nasprotno imamo pa v februarju, ko je že precej daljši dan ko v decembru, v jutro enako pozen dan. Dan se zjutraj kar nece napraviti.

Vzrok temu pojavu je treba iskati v tem, da se mi ne držimo v dnevnem časomeru solnce nemo umišljenega, povprečnega solnce. Raditga se tudi pravi poldan ne vjema z našim poldnem. V septembru in naprej do novembra je pravo poldne vedno preje ko naše poldne, radi tega nastopi tudi pravi večer preje, nego bi nastopil večer našega umišljenega solnce. Rezultat je torej zgoden mrak. Koncem meseca je popoldne za blizu tričetrt ure krašje od dopoldneva.

Luna. Prvi krajec bo 4. t. m. ob 11.45, polna luna 11. t. m. ob 12.54, zadnji krajec 18. t. m. ob 3.30 in mlaj dne 25. ob 22.11. (Najbližje nam pride 12. t. m. ob 18. uri na razdaljo 359.280 km in v največji razdalji bo 27. ob 23. uri v 406.450 km.)

Zivalska svetloba se nam vedno bolj kaže zjutraj. Zivalska svetloba je, kakor vemo, ogromen oblak, čegar središče je solnce, sega pa do tira Zemlje, torej ima premer krog 900 milijonov km. Debelina znaša pa nekako četrtino polmera, torej kakih 40 milijonov km. V popoldnih večerih jo opazimo kmalu za solničnim zahodom na južni strani v obliki svetlega stožca, ki se pričinja s svojim začetkom tam, kjer je zašlo solnce in se neha visoko nad južno stranjo obzora. V jesenskih jutrih pa se začneja na vzhodni strani in neha tam kot pomladi. Dasi ni pričakovati velikih razlik v obsegu in sestavi živalske svetlobe v različnih mestih oblaka, vendar je v jesenskem času stožec tanjši in bolj podolgast. Čas za opazovanje živalske svetlobe je od 1. do 8. in zadnjih pet dni v septembru.

Planeti. Merkur je ta mesec neviden. Nahaja se v bližini solca na nebu. Dne 2. t. m. je ravno onkraj solca.

Venera je vidna za malo časa le še prve dni septembra. Tudi ta planet se navidezno približuje solcu, a v nasprotju z Merkurjem bo Venera dne 10. t. m. med solncem in zemljo. Proti koncu meseca bo Venera vidna kot jutranjica na jutranjem nebu.

Mars je tudi neviden planet. Nahaja se onkraj solca v razdalji blizu 350 milijonov km. Jupiter je sedaj najsvetlejši planet. Vzhaja že kmalu zvečer. Dne 22. t. m. bo Jupiter v opoziciji s solncem in bo viden radi tega vso noč. Jupiter je zanimiv planet, ker moremo že z manjšim daljnogledom opazovati Jupiterove štiri manjše planete.

Saturn je na večernem nebu nekoliko višje nad obzorom. Zahaja kmalu zvečer na jugozahodu. Stalne. Nad južnim obzorom imamo v vzhodni veji Rimske ceste Strele in v zahodni Skorpiona z glavno zvezdo Antares. Zahodno od Antaresa višje nad obzorom je palnet Saturn. Blizu Zenita v Rimski cesti je sozvezdje Orla, v Zenitu pa Labod in pred njim, proti zahodni strani Vega v Liri.

Nad zahodnim obzorom imamo svetlo zvezdo Arktur, nad severno stranjo Kapello, na severovzhodu pa vzhajajo Plejadi ali Gostosevci.

Naznanila

Občni zbor Pomočniškega zbora Gremija trgovcev v Ljubljani je danes, dne 2. septembra ob pol 8. uri zvečer v mali dvorani Trgovske zbornice.

Strokovna zveza dentistov za Slovenijo. Na podlagi od velikega župana odobrenih pravil, se je vršil v sredo dne 31. pr. m. Ustanovni občni zbor »Strokovne zveze dentistov za Slovenijo«. Po volitvi odbora se je sklepalo o važnih stanovskih vprašanjih.

Merkurjev izlet na Grosuplje z ogledom podzemne jame je v nedeljo dne 4. septembra. Odhod ob 6.25 zjutraj z glavnega kolodvora. Prijave društveni pisarni Gradišče 17-I (telefon 2652).

Prvo slov. tam. dr. »Krim« priredi v nedeljo, dne 4. t. m. izlet na Šmarjetno goro. Vabljeni so vsi člani in prijatelji društva. Odhod z jutranjim turističkim vlakom. — Odbor.

Porota

CELJSKA POROTA.

Dne 31. avgusta se je zagovarjal pred poroto Josip Horvat-Kiš, posestnik v Cetinovu (Hrvaško) in v Prepužah pri Konjicah, radi zapeljivanja k požigu lastnega gospodarskega poslojpa v namenu doseči zavarovalnico.

Po obtožnici je Horvat lansko zimo v Prepužah skušal zapeljati Alojzija Grila, da bi mu ta proti nagradi 500 Din zažgal gospodarsko poslojpe, in bi potem Horvat-Kiš dobil od obeh zavarovalnic, »Slavije« in »Vzajemne zavarovalnice« v Ljubljani, 5.000 in 18.000 Din, kar pa je A. Gril odločno odklonil. — Drugič je po obtožnici Horvat sam ali s pomočjo druge osebe zažgal gospod. poslojpe v Prepužah in oškodoval zavarovalnici za najmanj 13.097 Din.

V preiskovalnem zaporu je obtoženec krivdo popolnoma zanikal, šele pri prezidialnem zaslišanju je sodišču omogočil, da poišče še druge krivce. Pred poroto je v toliko priznal, da se ne spominja in da ne izključuje možnosti, da bi ravnal tako, kakor se mu očita. Priče so ga brez izjeme obremenjevale. Porotniki so 2 stavljeni vprašanji potrdili, drugo pa le z omejitvijo, da prizadejana škoda znaša več kot 1.000 in manj kot 10.000 Din, kakor očita obtožnica. Na podlagi krivdoreka je bil z uporabo posebne milosti obsojen na eno leto težke ječe s postom in trdim ležiščem enkrat v mesecu in v povračilo stroškov. — Senatu je predsedoval dr. Premšak, votanta dr. Stepančič in Brelih; državni pravdnik dr. Rus, zagovornik dr. Kerschbaumer.

Podoben je bil tudi naslednji slučaj, ki se je toplot kot zadnji obravnaval pred poroto. Martin Sušec, posestnik na Kozjaku (sod. okraj Slovenjgradec), je sporazumno s 24letnim Rudolfom Hriberškom 4. 1. 1926 zažgal svoje gospodarsko poslojpe in je banka Slavija, ki je svoto 15.000 Din izplačala, utrpela škodo. Pozneje je Sušec, videč, da mu je prvič uspelo, še nagovarjal Hriberška, da mu zažge še hišo, ki jo je tudi zavaroval za 15.000 Din. Tokrat se Hriberšek ni udal. Sušec pa naj bi bil Pavel Martinč, ki mu je posodil 22.500 dinarjev, k temu početju nagovarjal. Porotniki so krivdo Sušca in Hriberška potrdili, Martina pa oprostili, nakar je bil prvi obsojen na 18 mesecev drugi pa na 1 leto težke ječe. Obtožence sta zagovarjala dr. Kalin in dr. Hrašovec; senat isti, državni pravdnik dr. Rus.

S tem je jesensko zasedanje porote zaključeno.

Prevzem restavracijske kuhinje.

Čest mi je s tem vljudo obvestiti cenjeno občinstvo in osebno svoje bivše stalne posetnike, da sem s 1. septembrom 1927 prevzela vodstvo kuhinje v dobroznami restavraciji **HINKO KOSIČ - MARIBOR**, Vetrinjska ulica 24.

Kjer bom cenjenim gostom nudila slej ko prej okusno domačo in tudi finejšo hrano v izdatnih porcijah, tako da bo z mojo posrebo lahko vsakdo zadovoljen, bodisi abonent ali slučajni gost. — Restavracija g. KOSIČ pa se bo potrudila, da si bo lahko vsakdo oplahnil grlo z zajamčeno pristnimi belimi in črnimi dalmatinskimi in štajerskimi vini in da se v bodoči zimski sezoni nikdo ne bo dolgočasil v njegovi zimski vrtni verandi. — Sprejemam abonentne po jako zmernih cenah in se za obilni posebni priporočam.

Anica Ljubi bivša voditeljica kuhinje v hotelu »KOSOVO« v Mariboru.

Družba Ilirija premog - drva - koks - oglje.

Pisarna in skladišče Dunajska cesta 46, poleg Iv. Zakotnika. Telefon št. 2820. Telefon št. 2820. Naročila sprejemajo tudi sledeče trgovine: Pavlin Fran, Gradišče 3. Jančar Ivan, Miklošičeva cesta 4. Leben Franc, Poljanska cesta 27. Kač Franc, Dunajska cesta 1b, poleg Kreditne banke. Velikavrh Antonija, trafika, Sv. Jakoba trg 9. Mrak Emil, Pot v Rožno dolino. 6833

Novoustanovljena zadruga!

Mohorjeva tiskarna

R. Z. Z. O. Z.

v Celju, Prešernova ulica 17

obvešča cenj. občinstvo, da otvori z začetkom šolskega leta svojo **knjigarno in trgovino s pisarniškimi potrebščinami**. Knjigarna ima knjige svoje in drugih založb in vse šolske knjige. Ima bogato izbiro vseh pisarniških in šolskih potrebščin.

št. 24.021/27—ref. IX. 6839

Razpis.

Mestni magistrat razpisuje oddajo zidarskih, tesarskih, kleparskih, mizarjskih, steklarskih in pleskarskih del za napravo nove remize za vozove mestnega pogrebnege zavoda na Ambroževem trgu.

Ponudbe je vložiti do 5. septembra t. l. do 11 dopoldne. Potrebni ofertalni pripomočki se dobe pri mestnem gradbenem uradu, pri katerem je vložiti ponudbe.

MESTNI MAGISTRAT LJUBLJANSKI
dne 1. septembra 1927.

Službe iščejo

Deklica (z dežele), stara 15 let pridna in poštena, že izurjena v kuhanju, želi takoj stopiti v službo pri dobri kršč. družini, najrajši v Ljubljani. Naslov v upravi: št. 6785

Proste službe

2 mizar. pomočnika se sprejmeta v delo, važna pohištva in politirnja. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 6772.

Mizar. pomočnika dobrega, mladejša, s hrano in stanovanjem, išče Fr. Naglič, mizar, Krško.

Šofer

perfekten vozač in mehanik z izvrstnimi, dolgoletnimi sprječali, dobro opisan, za razne vozove, dobi takoj dobro, stalno službo. Dopise z navedbo curriculum vitae na »Predilnica Tržič«. 6819

Stanovanja

Opremljena SOBA z električno razsvetljavo se odda s 15. septembr. Naslov v upravi: št. 6804

Pouk

Dipl. učiteljica poučuje nemščino, francščino in angleščino. — Šelenburgova ulica 4/L

Vnajem

ZASTONJ se odda podstrešni prostor v prvem nadstropju za takojšno napravo enega ali dveh stanovanj. Dolenjska cesta št. 12.

Posestva

Posestvo se prodaja iz proste roke. Obstoji iz 5 oralov košenine, 4 mernike posetve in 3 oralov zaraščanega gozda. — Natančni pogoji se izvedo na Hruševem št. 10, p. Dobrova p. Lj.

Kdoprodaj

Staro železo in kovine kupuje FR. STUPICA, železnina v Ljubljani. 6744

Gospodstvska cesta 5 plačuje

rdeč fižol Din 4—
prepelčar „ 4—
mandalon „ 3:50
suhe gobe do „ 70—
vinski kamen „ 7—

Večje množine po dogovoru.

Vsakovrstno zlato kupuje

po najvišjih cenah — cerne, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 4

Kdo kupi?

Damsko kolo dobro ohranji, prodam. Naslov v upravi: št. 6760.

KAZPARODAJA pohištva (omar, posteli, stolov, miz), posteljnine in gospodinjiskih predmetov bo v soboto, 3. septembra t. l. ob 9 dopoldne v Ljubljani, Metelkova ulica 1 (nasproti cerkvi Jezusov. Srca).

Naša obit

SNEŽNE ČEVLJE sprejema v popravilo vsled bližajoče se sezone že sedaj trdka M. Trebar, Sv. Petra cesta 6, in Prešernova ulica 30.

Živilsko armilno sol oddaja na debelo A. Volč Ljubljana, Resljeva c. 24

Inserirajte v „Slovenca“

Volna - bombaž

za strojno pletenje in ročna dela, dobite po najnižih cenah pri **PRELOGU, LJUBLJANA**. Stari trg 12 - Židovska 4

Najboljše šolske violine,

vsa godala, potrebščine in strune dobite le pri muziku-strokovnjaku bivšem učitelju Glasbene Matice

Alfonz Breznik-u Ljubljana, Mestni trg 3 (poleg magistrata).

Brill

Cenj. čitateljem se priporočajo naslednje tvrdke:

Ivan Križnar krovec Ljubljana, Hranova ul. 9	Deželna lekarna pri „Mar. Pomaga“ Mr. ph. M. Leustek Ljubljana, Resljeva cesta 1	Rudolf Radovan tapetnik Ljubljana, Krekov trg 7
IVAN JAVORNIK mosar Ljubljana, Domobranska c. 7 Stojnica poleg Zmajskega mostu	K. Pečenko trgovina vseh vrst usnja in čevljariskih potrebščin Ljubljana, Sv. Petra cesta 32	KOVACIC & JAPELI trgovina s spec. kolonji in materij. blagom LIJUBLJANA, Kongresni trg 19
Blaž Jančar pleskar Ljubljana, Breg	PRISTOU & BRICELJ črkošlikarja, Ljubljana Resljeva cesta 2 Telef. 2908 Ustan. 1903	Stanko Kezele splošno kleparstvo Ljubljana Bohoričeva ulica št. 3
KNJIGOVEZNICA K. T. D. v LJUBLJANI Kopitarjeva ulica 6/II	Franc Fojan splošno krovstvo Ljubljana, Galjeva 9 pri dolejn. kolodvoru.	Prodajalna K. T. D. (H. Ničman) Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2.

Telegram!

Prvi letošnji mošt

se dobi pri

Bolaffio & sinova, Ljubljana.

Lastno prešanje na dvorišču si lahko vsak ogleda.

Prosimo,

da zahtevate brezplačen proračun v slučaju nabave novih poslovnih knjig.

KNJIGOVEZNICA K. T. D.

črtnica in tvornica poslovnih knjig v LJUBLJANI, Kopitarjeva ulica 6/II

Zahvala.

Za premnože izraze iskrenega sožalja ob priliki prerane smrti našega ljubega soproga in očeta, gospoda

Karola Pirša

kakor za poklonjene krasne vence in cvetje, se tem polom vsem najtopleje zahvaljujemo. — Posebna zahvala pa bodi izrečena častiti šentiviški duhovščini, gg. zdravnikom ter končno vsem številnim znancem in prijateljem za čašče sprejeto na njega zadnji poti.

V Ljubljani, dne 1. septembra 1927.

GLOBOKO ZALUJOČI OSTALI